ISSN 1814–4357

Всеукраїнський щомісячний журнал

Дачникам садівникам городникам

ДІМ • САД • ГОРОД

Передплатний індекс 74142

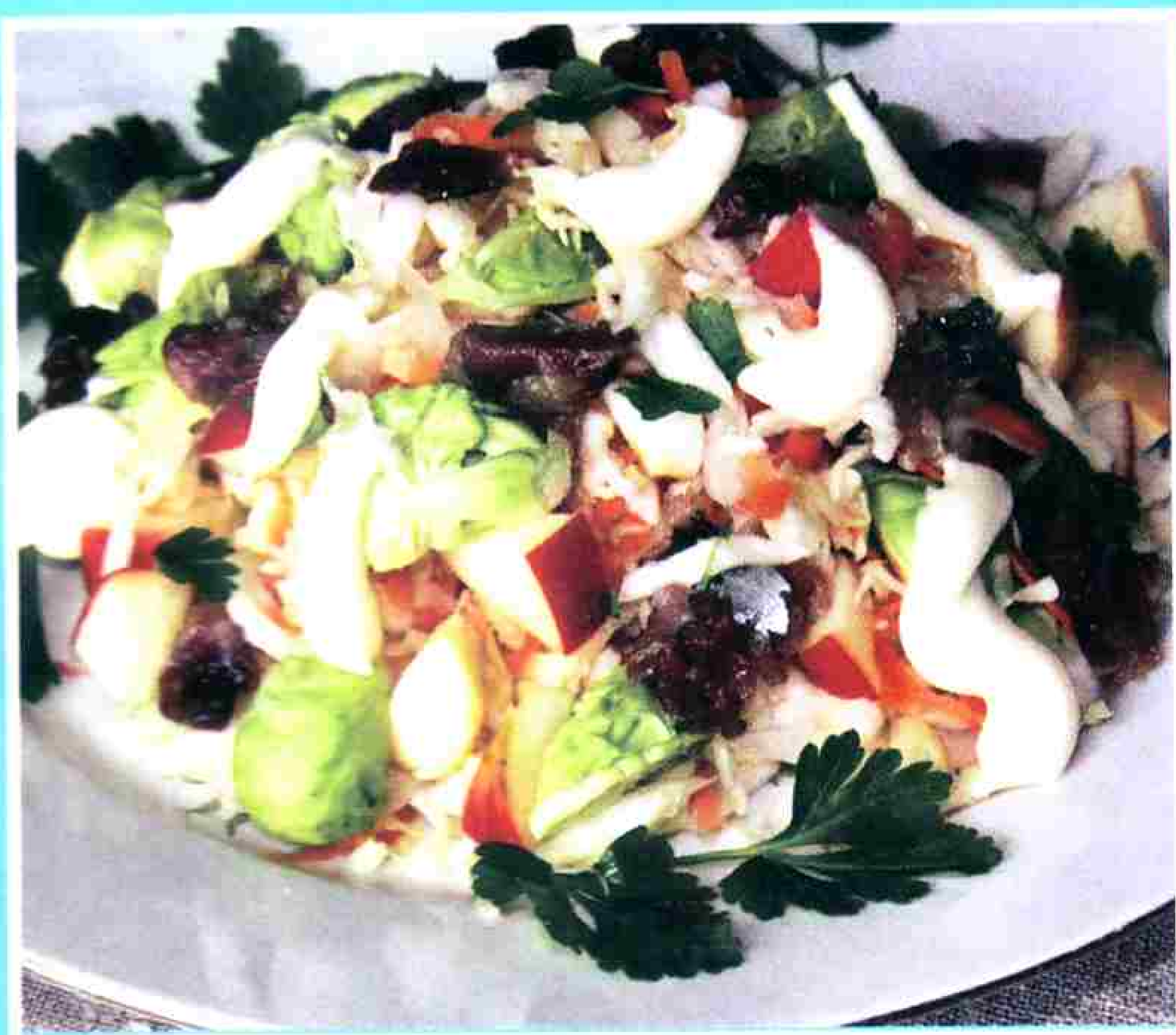
№1 СІЧЕНЬ 2009

Помідор на грядці, як хліб на столі

Гранат на півдні України

До Різдвяного столу

З Новим роком!
З Різдвом Христовим!

Журналу "Дім, сад, город" – 20 років

З думою про читача

Минув 2008 рік. Одним з наших співвітчизників він приніс добро звершень і вдачу здійснення побажань, для інших завершився певними смутками втрат. Нічого не вдієш, таке життя, такий плин подій. Та кожна людина сподівається, що із народженням Нового року для першого поновиться напрямок вдалого примноження, а для других зміниться сумна чорна смуга на світлу й радісну. І від новорічних побажань добра у кожного з нас засвітяться очі радістю й щирістю.

У цей січневий день, коли редакція нашого й вашого журналу відзначає своє двадцятиріччя, ще раз повертаємося подумки у минуле, перегортаючи сторінки власного життя і життя своїх побратимів у процесі творення нашої продукції – щомісячника "Дім, сад, город" та 12 додатків до нього. У крутому вирі суспільного життя із здобутками відродження рідного краю та негараздами політичних протистоянь та економічного хаосу, що завдають скрути, більшості українського народу, кожній трудовій людині, нам доводиться і вчитися новим вимогам ринкової стихії, і пристосовуватися до її безконтрольності.

Нам було нелегко і складно іти по шляху, на якому наввипередки спішать до станції із заморською назвою "Бізнес" і який сьогодні привів до провалля знову ж таки з незвичним для нас поняттям "криза". Редакцію фінансово-економічна криза також добряче гризнула, адже ціни на папір, фарби, буквально за один місяць підскочили майже вдвоє. А ціну на "Дім, сад, город" та й всі інші свої видання, ми тримаємо на тому рівні, який заклали ще в червні 2008 року. Отже, нам як і всім сьогодні в Україні скрутно, за винятком тих "жирних котів", які навіть на самій кризі наживаються.

Протягом двох десятиліть, з дня на день ми шукали ті важелі впливу на масу непростих завдань, вирішення яких настійно диктував ринок. Та ми їх знаходили, адже мали і маємо надійну команду ентузіастів своєї справи. Досить сказати, що у колективі наших співробітників працюють висококопрофесійні фахівці. Окрім досвідчених журналістів за освітою, трудяться спеціалісти інших професій – агрономи Б.К.Донгаш та А.М. Капітульська, еколог Т.М. Донцова, біологи В.Г. Петруша та З.В. Макарчук. Журнали "Виноград. Вино", "Будьмо здорові", "Туризм сільський зелений" очолюють досвідчені журналісти з багаторічним стажем роботи у засобах масової інформації В.І. Циба, І.Ф. Куштенко, В.П. Васильєв. До речі в штаті трудяться три кандидати наук.

Такий підбір кадрів пояснюється тим, що наші видання специфічні, вимагають знань не тільки філологічно-журналістських, але й спеціальних з теорії і практики городництва і садівництва, медицини, бджільництва, краєзнавства тощо.

І це не випадково, адже протягом цих двох десятиліть колективне підприємство "Редакція журналу "Дім, сад, город" створило 14 періодичних видань. Окремі з них засновано вперше в Україні.

Україна – квітучий край. Біля кожної хати обов'язково є квітник. А між тим у нас не було спеціалізованого видання для любителів з квітникарства. І недивно, що "Дім, сад, город" відвів певну частину своїх сторінок квітникарству. А згодом зареєстрував у Держкомпресі України журнал "Квіти України", як додаток до основного журналу. Тепер він виходить регулярно і користується пильною увагою не тільки професіоналів з квітникарства, але й широкого кола любителів яскравої й ніжної квітки. До речі, приблизно така ж доля всіх інших видань сьогоднішнього об'єднання колективного підприємства "Дім, сад, город".

Широкого поширення останнім часом набуло присадибне виноградарство. Кожна людина, яка висадила й одержала солодкі виноградні грона, вже ніколи не перестане займатися цією культурою. Ми розпочали випускати журнал "Виноград. Вино", який знаходить в Україні свого читача.

У квітні минулого року "Дім, сад, город" передрукував з журналу "Виноград. Вино" статтю Б.К. Гранковського та В.Б. Гранковського "Формування молодого куща на двоплощинній шпалері". Відгуків на неї надійшло надзвичайно багато. Ось чому ми продовжуємо подавати цікаві новинки з виноградарства, користуючись і надбанням свого журналу "Виноград. Вино".

Влітку 1996 року в колективі редакції журналу "Дім, сад, город" зароджується думка створити журнал, який прищеплював би любов до природи з дитячого віку, виховував би не руйнівника, а творця на землі, у своєму садку та на горді, біля хати. І назву придумали відповідну "Яблунька". При цьому ми розуміли, що він повинен бути яскравим, з відмінними малюнками.

Недаремно головним редактором призначили художника Т.П. Колодницьку. І не помилилися. За порівняно короткий час це дитяче видання уже набрало тиражу, який дає змогу самоокуповуватися.

Коли я чую різноманітні радіо- та телепередачі про принади зарубіжних історико-географічних країн, то в мене виникає подив: чому наші вітчизняні засоби масової інформації так пропагують зарубіжний туризм у всьому світі і мовчать про природні дива рідного краю й події у своїй країні. На знак протесту "Дім, сад, город" створив журнал "Чумацький шлях", який редагує кандидат історичних наук Г.А. Донець.

Відразу після свого заснування в журналі "Дім, сад, город" відводився розворот рубриці "Будьмо здорові". Та запитань з цього приводу почало надходити дуже багато, тож редакція вирішила створити спеціальний журнал з назвою "Будьмо здорові". Очолив його письменник І.Ф. Куштенко, який продовжує працювати й сьогодні. У цьому виданні виступають з своїми рекомендаціями як народні цілителі, так і лікарі та вчені з медицини. Ми пишаємося, що з нашим журналом довгий час співпрацював геніальний хірург-новатор М. Амосов. Його розробки журнал "Будьмо здорові" публікує й сьогодні.

Нині для кожного українця перестало бути незвичним поняття сільський туризм. А років з 15 тому про сільський туризм не знали навіть керівники республіканських сільськогосподарських установ, а депутати-аграрники піднімали очі вгору і запитували, що означає сільський туризм. Ознайомившись з досвідом Угорщини, Польщі та інших європейських країн щодо організації сільського зеленого туризму, ентузіастами цієї перспективної для розвитку села справи була створена громадська організація "Туризм сільський зелений". В цей же час для пропаганди сільського туризму редакція журналу "Дім, сад, город" створила журнал "Туризм сільський зелений" і доручила очолити його голові громадської організації з цією ж назвою В.П. Васильєву. Він не тільки успішно формує видання, але й щороку організовує своєрідний фестиваль під назвою "Українське село запрошує".

Співробітники редакції журналу "Дім, сад, город", підсумовуючи свої здобутки за останні два десятиліття, радіють з того, що наші постійні читачі дякують за журнал. Щодня ми одержуємо дуже багато листів, з яких черпаємо теми для висвітлення на сторінках свого часопису. При цьому, як і раніше, підбираємо такі матеріали, в яких автори не приховують секретів своїх здобутків у саду й на городі, щедро діляться своїм досвідом з такими ж трударями, як і самі. На відміну від спритників-"підприємців", що навіть не свої, а й "запозичені" секрети хочуть лише продати. Українські садівники, городники, пасічники, майстри на всі руки, які нам надсилають свої матеріали, просять через наші журнали розповісти для всіх бажаючих про їхні здобутки і приєднатися до новинок передового досвіду.

Редакція висловлює велику подяку цим безкорисливим людям і звичайно ж і надалі вміщуватиме такі матеріали першочергово. Не можу не згадати, наприклад, таких наших авторів, як Г.А. Скоряк з Вінниччини, В.В. Беспалов з Миколаєва, П.О. Козлова з Криму, Т.О. Сидоренко з Кіровограда, О.П. Юренко з Диканьки Полтавської області, В.І. Удод і Ф.Г. Білека з Дніпропетровщини, В.П. Цифір з Київщини та багато-багато інших, що діляться своїм умінням вирощувати високоякісну продукцію на городах і дачних ділянках. Ось як розуміє значення журналу "Дім, сад, город" наша читачка з села Шимківці Тернопільської області С.В. Онищук: "Я передплатник вашого журналу ще з 1989 року. Я садівник-любитель з діда-прадіда. Передплачую і читаю ваш журнал щороку і знаходжу в ньому щось нове для себе, бо вчитись потрібно упродовж усього життя. Багато нових сортів висаджую. Я прищеплюю багато, – що мене зацікавить. Але старі сорти також варті уваги. В саду мого прадіда, наприклад, є яблуня, назву сорту навіть не знаю, але плоди на ньому понад кілограм і дуже смачні. Поширити б цей сорт!

Головне – не припиняти вчитися один в одного, ділитися досвідом. Це безцінні уроки!"

А ось наш автор – О.І. Кріпак, який має понад 300 сортів помідорів, не тільки розповідає про свій досвід вирощування цієї культури, але в своїй статті пише, що може поділитися з читачами насінням одного з кращих сортів із своєї колекції.

Команда колективного підприємства журналу "Дім, сад, город" працює самовіддано, але без вас, наші дорогі читачі, автори статей, фотографій і листів, чесно признаюся, ми б не справилися з поставленими завданнями. Велике вам спасибі! Редакція одночасно просить вибачення в тих наших передплатників, яких ми чимось ненароком скривдили. Обіцяємо бути чемнішими й уважнішими.

Шановні читачі!

Вітаємо Вас з Новим роком, новими планами на майбутнє і здійсненням сподівань на краще! Бажаємо Вам оптимізму, впевненості в собі, здоров'я і всіляких земних благ!

Будьте з нами, з журналом "Дім, сад, город", бо разом ми сильні!

Головний редактор колективного підприємства "Редакція журналу "Дім, сад, город",
Заслужений журналіст України
М.І. Халимоненко

ДІМ·САД·ГОРОД **№1** **2009 р.**
Щомісячний виробничо-практичний журнал
Засновник і видавець — КП "Редакція журналу "Дім, сад, город"
Зареєстрований Міністерством інформації України, серія КВ, №3536 від 23.10.98 р.
Видається з січня 1989 р.

Помідор на грядці, як хліб на столі

Помідор – найпоширеніша овочева рослина, і не тільки в Україні. Його вирощують у всіх куточках нашої планети, якщо є хоча б хоч більш-менш відповідні умови. Зараз важко уявити собі чийсь город, де б не росли "яблука любові", і стіл, де разом з хлібом не було б помідорів. Жодна національна кухня не обходиться без цього овоча.

Для нашої, вже чималої родини, вирощування помідорів – це не тільки значущий додаток страв до столу, профілактика від багатьох хвороб, але й, насамперед – душевне задоволення.

Торік труднощів у вирощуванні помідорів у нас було не менше, ніж раніше, але досвід з кожним роком збільшується і допомагає дедалі більше. Хочу поділитися ним з читачами цього прекрасного і потрібного журналу.

Насіння. Я помітив, що придбане насіння завжди сходить пізніше і гірше від власного. Однією з причин є дрібне розфасування: по 20–30 штук у пакеті, що дає змогу завести сорт, але не дозволяє "тринькати" насіння. Власне ж насіння ми замочуємо з надлишком, відбираємо 2–3 десятки пророслих насінин, а інші викидаємо. Потім хвалимо своє насіння і критикуємо куплене, хоча за якістю воно, може, й рівноцінне. Не враховуємо того, що мала кількість насіння проростає у тканинних серветках гірше й повільніше, ніж у "купці": менший доступ повітря. Адже за нестачі повітря насіння проростає поволі, ріст коріння припиняється, порушується нормальний процес живлення.

Теплиця (парник чи невелике плівкове укриття). Туди висаджують розсаду на 2–3 тижні раніше, ніж у відкритий ґрунт, і завжди є можливість врятувати її від заморозків, укривши чимось на ніч або поставивши в теплиці будь-який обігрівальний прилад. Але розсада, пересаджена з ящиків у теплицю, за нашими спостереженнями, завжди могутніша й урожайніша від вирощеної в індивідуальних "будиночках-горщиках".

Садіння "за Міттлайдером" дає добрі результати не лише завдяки двом головним і обов'язковим для застосування принципам (добре живлення і своєчасний рясний полив), а й через те, що міжрядь шириною менше 1 м не буває. Рослини, висаджені і вирощені "за Міттлайдером", незважаючи на деколи навіть зайве живлення, мають товсте стебло, але помірний ріст, не витягнуті. А на традиційних грядках, де помідорам завжди не вистачає місця і землі їм відводять мало, рослини помідорів ростуть подібні до лоз винограду: тонкі й довгі. Часто ми висаджуємо густо не тому, що не знаємо, як треба, а тому, що розсаду, яка залишилася, шкода викидати.

Листя. Один з найнеобхідніших органів рослини помідорів. Якби не було фітофтори, про нього ніхто б і не говорив: саме б наростало, саме б і відмирало. Але для грибів-збудників фітофторозу листя – це як гнізда для птахів: чим їх більше і чим вони нижче, тим більше птахів на них оселяється. Як стверджує академік А.С. Болотських: "Видалення листя в приземному ярусі рослин поліпшує умови повітрообміну, а також світловий, тепловий і водний режими". Отже, своєчасне обрізування листя ножем вважаємо на даний момент обов'язковим. З цього приводу у овочівників, зазвичай, дві головні проблеми: шкода і ніколи. На мою думку, настав час їх вирішити. Часто ті, хто прикриває свої лінощі і виступає нібито за корисність листя, має кущі помідорів наполовину, а то й більше "з'їдені" фітофторою.

Хвороби. Як уберегти від них урожай? У помідорів, як і в інших овочевих "побратимів", чимало хвороб, але найстрашнішою поки що є фітофтора. Це як чума у порівнянні з грипом. Як ми з нею боремося? Починаємо із збирання насіння: ніколи не беремо його не тільки з уражених плодів, але навіть із здорових, але тих, які росли на

частково уражених хворобою кущах. Якщо ж колись і траплялося, що плоди або кущі якогось сорту були хворі, то для сівби брали насіння попередніх років. Ніколи не залишаємо на городі обрізане листя, пасинки та стебла.

Протягом сезону двічі обробляємо помідори системними препаратами і видаляємо листя. Перше обрізування починаємо перед висаджуванням розсади з теплиці у відкритий ґрунт: видаляємо 1–3 нижніх листки залежно від росту саджанця (чим він вищий, тим більше листків обламуємо). Це відбувається приблизно в середині травня. Друге обов'язкове обрізування (видаляємо по 2–3 листки) робимо на початку червня з початком цвітіння. Зразу ж після дощу або рясного поливу підгортаємо "високим валом" і перший раз з метою профілактики обробляємо ридомилом МЦ або татту (раніше використовували арцерид). Третє обов'язкове видалення листків здійснюємо наприкінці липня (прибираємо 2–3 листки, практично до першого плодоносного грона). Вдруге обробляємо системним препаратом, але, як правило, тільки високорослі середньостиглі помідори. Низькорослі ранні вже не обробляємо. Отож, до настання фітофторозу підготувалися. Ознаки фітофтори з'являються на наших городах на початку липня (раніше було в середині липня). Але вона не настільки сильна, як у серпні, й уражує частково лише нижні листки (чим їх більше і чим нижче вони розміщені, тим сильніше уражуються). Після третього обов'язкового обрізування листя видаляємо в міру дозрівання плодових грон.

Ми вважаємо, ґрунтуючись на своїх особистих спостереженнях, що хімпрепаратами можна захистити рослини відсотків на 30, максимум на 50 (сусіди роблять по 4–6 обробок, але у них результати гірші). Решту відсотків гарантії збереження врожаю ми одержуємо завдяки широким міжряддям і достатній відстані між рослинами в рядку, а також підв'язуванню на шпалеру, своєчасному видаленню листя.

Сорт. З багаторічного досвіду вирощування помідорів на своєму та сусідніх городах зробив висновок: будь-яку

Приамурський конус

Настенька

прекрасну, казкову "царівну" можна перетворити на "жабу", якщо за нею належно не доглядати; з будь-якого "бридкого каченяти", в принципі, можна виростити "прекрасного лебедя", якщо прикласти старання, уміння, а головне – наполегливість.

Хоча відмінності й певні особливості в сортах закладені генетично, але від того, якому з них ви віддаєте перевагу, вони поділяються ще на "улюблені", "хороші", "так собі" тощо. Розповім про декілька сортів нашої колекції з серії "улюблені".

Молодіжний – як у народі говорять, "молодий та ранній". Нагадує червоні тюльпани навесні. Ми обожнюємо цей сорт за те, що він дуже ранній, за, можливо, дещо надмірну врожайність і за те, що у плодів прекрасний солодкуватий смак, чого немає майже в усіх ранніх помідорів. До того ж, щільні плоди середніх розмірів придатні і для консервування, але ми споживаємо їх переважно у свіжому вигляді.

Мандарин – сорт-"ласунка", майже повністю відповідає назві свого середземноморського "тезки", тільки шкірка у нього рівна й гладенька. І люблять його за чудовий вигляд та солодкий смак скрізь: і в супермаркеті, і на ринку, й на кожній маленькій грядці. А плодів на цьому півтораметровому дереві – в одне відро не збереш.

Приамурський конус – сорт-"красень". Його б тільки в картинній галереї виставляти, а не до столу подавати. Плід має форму великого серця, а смаком – схожий на кавун. На високорослому кущі багато рожевих плодів, а з достиганням він не затримується і до кінця літа віддає весь урожай.

Зеро. Багато хто любить солодкі оранжеві плоди помідорів, але не всі люблять їхній високий зріст. Так от, цей сорт – саме для них. До того ж він раніше за своїх високорослих "побратимів" достигає і має плоди таких розмірів, що можна і на стіл у салаті подати, і в банку законсервувати.

Італійський делікатес – один з наших найкращих високорослих сортів для консервування. Червоні плоди у вигляді видовженої сливки з "носиком" важать 80–120 г. Має

Італійський делікатес

короткі міжвузля на стеблі, а відтак – дуже велику врожайність.

Біг Бой – високорослий могутній "сорт-іноземець". Виявляється, у нас добре приживаються не тільки "американські зелені", тобто долари, але й "американські червоні", тобто помідори. Цей сорт має красиві плоди овально-серцеподібної форми, вирівняні і дуже великі, м'ясисті й напрочуд смачні. Порівняно з іншими сортами-гігантами врожайніший і стійкіший до хвороб.

Настенька – сімейний улюбленець. Жартують, що чоловік бере стільки, скільки може донести, а жінка – скільки в сумці уміщуватиметься. Недаремно цей сорт жіночого роду. Має кущ-здоров'як середнього зросту, на якому стільки плодів, що лише велетню тримати під силу. Плоди у нього рожеві, красивої овально-серцеподібної форми, масою 100–300 г, дуже смачні. Елегантний, вишуканий, ранній сорт.

Дехто нині відмовився від вирощування помідорів, вважаючи, що це заняття потребує великих затрат сил і часу, які не окуповуються. А ми щороку переконуємося: якщо підходити до справи з любов'ю, не жаліючи праці, все окупиться сторицею.

Володимир Федорович Сирай

Вирощувати овочі взимку, навесні й восени можна у себе вдома, використовуючи вікна, що виходять на південь, південний схід і південний захід, а при наявності електродосвічування – у будь-якому місці. З середини лютого починають висівати огірки.

Для вирощування овочів на вікнах потрібні дерев'яні ящики. Їхній розмір та кількість залежать від розміру вікна. Ширина дна ящика має бути 20–25 см, верхньої його частини – 30–35 см, довжина 40–50, висота 12–15 см. Їх виготовляють з оцинкованого заліза. Ящики потрібно ставити на металеві піддони, щоб не зіпсувати підвіконня. На підвіконня замість ящиків можна ставити поліетиленові мішки діаметром 25–35 см, висотою 30 см, з декількома вирізаними отворами для кращого регулювання водно-повітряного режиму.

Раніше я заповнював ємкості поживною сумішшю, яка складається з городньої землі, перегною та піску у співвідношенні 1:1:1. зараз це значення не має , бо я підживлюю рослини сумішшю 2, за рецептом Міттлайдера.

В процесі вирощування рослин на підвіконнях холодне повітря стікає з вікна й охолоджує кореневу систему рослин у горщечках або ящиках, а пересушене тепле повітря, піднімаючись вгору, спричиняє посилене випаровування вологи листям. Охолоджена коренева система слабо подає воду і поживні речовини до вегетативних органів. Тому поливати рослини потрібно лише теплою водою (22–25°С). Вікна слід закрити поліетиленовою плівкою, а рослини розмістити на відстані 20–30 см від вікна.

Успіх вирощування огірка значною мірою залежить від вибору сорту. Особливо добре вдаються у кімнатних умовах порівняно тіньовитривалі партенокарпічні сорти і гібриди: Московський тепличний, Зозуля. Здатність рослини утворювати плоди без запилення й запліднення називається партенокарпією. Мій улюблений гібрид – Зозуля. Він ранній, плоди зав'язуються через 42–54 дні після появи сходів. Вони циліндричні, довжиною 14–20 см, масою 160–300 г. Під час маринування у трилітрових банках їх доводилося різати, а смак був дуже добрий.

Партенокарпічні сорти огірків зручні для вирощування взимку. Плоди, що утворилися без запилення, красивої форми, але не мають насіння. Якщо ж відбудеться запилення, то формуються плоди неправильної форми, вершини у яких набувають кулеподібної форми.

На початку лютого виберіть вдалий для сівби знак Зодіаку і починайте готувати насіння. Спочатку відбираємо найбільш ваговите насіння, опускаючи його в 1%-ний розчин кухонної солі. потім протруюємо, намочуючи в 1%-ному розчині марганцевокислого калію протягом 20 хв. Це робиться не для того, щоб знищити збудників хвороб, бо насіння й так чисте, адже у мене воно зберігалося в піраміді. Далі барботую його протягом 12 годин. Цього буває достатньо, аби насіння наклюнулося. Тепер треба на 3 доби поставити його в холодильник для загартування, і можна висівати у ґрунт. Сію у ящичок розміром 16 х 34 см, висотою 10 см і ставлю його в піраміду. Через дві доби з'являються сходи. Одразу ж ящичок ставлю на вікно. Треба дотримуватися температурного режиму. Якщо до сходів вона була 26–28°С, то у перші 4–7 днів після з'явлення сходів має становити вночі 12–14°С, а вдень 15–17°С. Після цього до загартування розсади: вночі 14°С, у сонячні дні 19–20°С, у хмарні 17–19°С.

Культура огірка на вікні

Вирощування розсади у зимовий час потребує досвічування люмінесцентними лампами. Температура поверхні цих ламп не перевищує 45-50°С, що дає змогу розміщувати їх над рослинами на відстані 3–4 см, уникаючи опіків. На 1 м^2 потрібно 360 Вт. Досвічування треба починати з появи сходів, з 6–8-ї години ранку. У січні досвічують по 8–10 годин на день, у лютому – 6–8 годин. Досвічування прискорює одержання врожаю.

Хімічні добрива, які використовують для живлення рослин, можна зрівняти з продуктами, які вживають люди. Деякі з них сприяють нашому здоров'ю, інші самі по собі або в різних сполуках шкодять і руйнують його. Добрива подібним чином діють і на рослини. Підживлюйте їх розумно і правильно, й рослини будуть здоровими та продуктивними. А якщо це робити аби-як або давати неправильні комбінації добрив, рослини погано розвиватимуться і навіть можуть загинути. Американський вчений, доктор Джекоб Міттлайдер розробив технологію вирощування рослин і застосував її на практиці на всіх континентах. Він розробив збалансовану суміш добрив з 11 елементів. Ось один із рецептів: 4 кг нітрату кальцію, 1,8 кг нітрату амонію; 0,68 кг діамоній-фосфату (18–46–0); 2,1 кг сульфату або хлориду калію; 2,7 кг сульфату магнію; 240 г сульфату заліза; 4 г сульфату міді; 8 г сульфату цинку; 12 г сульфату марганцю; 12 г борної кислоти; 5 г молібденової кислоти. Всього за цим рецептом виходить 11,5 кг суміші. Не рекомендується готувати менше, ніж вказано. Потім треба взяти 475 г цієї суміші і розчинити у 200 л води. Це і буде розчин для постійного живлення. Тільки цим розчином слід поливати рослини. Навіть коли поливаєте щодня або двічі на день, використовуйте лише цей розчин.

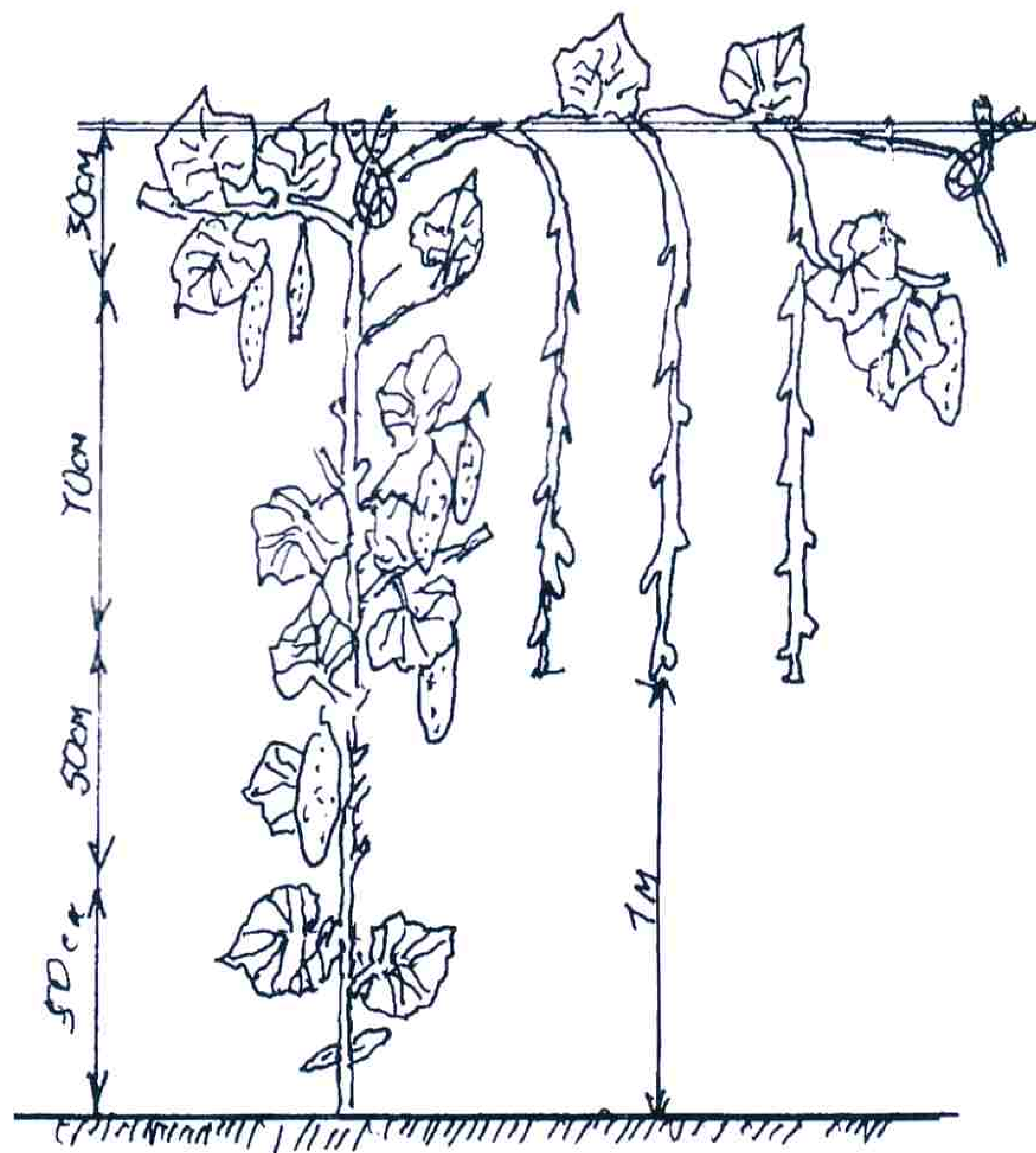
Коли бочка спорожніє, слід знову заповнити її водою і додати туди 475 г суміші. Розчин для постійного живлення не обпікає листя навіть у найбільш чутливих до солей рослин. Використовуючи його, неможливо "перегодувати" або перезволожити рослини незалежно від їхнього розміру.

Особливості агротехніки партенокарпічних гібридів

Гібриди Московський тепличний і Зозулю у зимововесняній культурі вирощують з 1–5 січня. Розсаду висаджують у фазі чотирьох-п'яти листочків не пізніше 10 лютого. Під час формування рослин на головному стеблі у нижньому ярусі рослин (50 см від ґрунту) видаляють з пазухи листків усі бокові пагони та квітки. Це роблять для того, щоб та частина рослини, де буде формуватися основна маса врожаю, була краще освітлена. Потім на головному стеблі (до шпалери) залишають 5–8 плодів залежно від освітлення і стану рослини. Біля вікон "осліплюють" до 90–100 см від підвіконня. При цьому з бокових пазух видаляють усі бокові пагони і бутони. Коли стебло доросте до верхнього дроту, його обережно перекидають через нього і прив'язують.

У міру відростання стебла з листям його перекидають через дріт і знову підв'язують. У першого листка над шпалерою пазушні пагони при його появі вищипують, інакше він затінить і затримає плодоношення на головному й другому бічних пагонах. При відростанні головного пагона до четвертого листка його верхівку (ростову бруньку) теж прищипують. Бокові пагони першого порядку, що відростають вниз, прищипують кожні 40–50 см, допоки відстань до ґрунту залишається не більше 1 м. Усі пагони другого порядку прищипують над другим–третім листком залежно від наявності зав'язі. За січневого строку садіння рослини починають плодоносити наприкінці лютого, а закінчують у першій декаді червня.

Огірки пошкоджують шкідники (павутинний кліщ) і хвороби – прикоренева гниль, борошниста роса, бура плямистість плодів. Для боротьби з ними використовують

колоїдну сірку, настої цибулі та часнику. Щоб не мати зайвого клопоту, а мати гарантію того, що хвороби не буде, раджу завчасно придбати насіння огірків і тримати його у піраміді. На жаль, багатьом городникам слово "піраміда" ні про що не говорить. А що кожен може мати її у себе в господарстві – то вважають за нісенітницю. Попри це ті, хто бажає зрозуміти, що дає піраміда і як її зробити, можуть придбати у мене брошуру. Тільки спершу випишіть каталог. Для цього надішліть зворотний конверт і вкладіть гривню.

В.В. Беспалов,
вул. Васляєва, 4 А, кв. 102, Миколаїв, 54018,
тел. 8 (0512) 22-95-27, 8 0978017264

Прикро за неповагу до хрону

Прочитавши в журналі "Дім, сад, город" статтю Г.А. Скоряка "Чого вартий хрін" (№ 10, 2008 р.), я хочу поділитися спогадами щодо цієї культури, про те, що сталося зі мною наприкінці вісімдесятих років. Тоді я випадково поїхав у відрядження в Угорщину, мета поїздки була пов'язана з сільським господарством, але аж ніяк не мала відношення до такої рослини, як хрін.

Ця подія відбувалася навесні. Проїжджаючи дорогою, я помітив з вікон автомобіля, як на полі човником бігав наш трактор МТЗ-82 з начепленим однокорпусним плугом з дуже широкою і довгою полицею. Зав'язавши розмову з трактористом, з'ясував, що він готує поле під посадку дуже серйозної рослини. Головне те, що земля була глиниста, дуже бідна, міжряддя мали ширину 120 см, а висота гребенів – до 65 см. Оскільки за освітою я агроном, мене зацікавило, яка рослина буде рости на цьому полі. З'ясувалося, що хрін.

Моєму здивуванню не було меж: цю рослину Європа охоче культивує й вирощує! Коли я навчався в сільськогосподарському інституті, у підручнику з рослинництва на третині сторінки розповідалося про хрін як про запеклий бур'ян. Тільки незначну його кількість використовували в медицині та харчовій промисловості.

Кинувши всі справи, я серйозно зацікавився, як в Угорщині вирощують хрін, як ставляться до нього і що він дає взамін. В одному з районів перебував два тижні, де вивчав, як готувати ґрунт, які сорти підходять для даного ґрунту, яким має бути садивний матеріал, підживлення, обробіток, догляд, збирання та зберігання.

Вивчаючи властивості хрону, я зрозумів, яка прекрасна й корисна ця рослина. У Європі створили декілька десятків сортів хрону і широко застосовують його в харчовій промисловості, у медицині, і особливо для очищення води від бактерій, пропускаючи її через фільтри з хрону.

Я побував на трьох невеличких переробних заводах, де з хрону виробляли більш як 34 види продукції, з різними смаковими якостями і в дуже красивих упаковках. Вразило також сховище для зберігання хрону: акуратно на піддонах розміщувалося чотири тисячі тонн коріння. Корінці завдовжки 25–30 см і масою від 600 до 1500 г лежали розфасовані за розміром у красивих сітках, і на кожному корені була наклейка з красивим малюнком.

Також я ознайомився з літературою щодо розведення хрону в Швеції і Данії. Отож мене захопила ідея вирощувати хрін: я уклав договір з місцевим фермером, одержав дві тонни садивного матеріалу чотирьох сортів з Данії і поїхав додому (тоді я працював головою колгоспу на Львівщині). Вдома спеціалісти господарства виготовили плуг за кресленнями, які я привіз з Угорщини.

Недалеко від ферми відвели 10 га поля, це був чорнозем, вивезли багато гною і глибоко (до 60 см) виорали причіпним плугом ПЯ-3-35. За допомогою однокорпусного плуга нарізали гребені заввишки до 65 см, з шириною міжрядь 100 см.

Садивний матеріал являв собою однорічні пагони завдовжки 25–30 см і товщиною як олівець (в'язками по 200 штук). Зберігався він у приміщеннях з нульовою температурою, пересипаний піском. Висаджували корені вручну. Жінки проколювали землю піками на глибину 30–35 см, в ці дірки вкладали пагони хрону, присипавши їх зверху землею шаром 5 см. На одному погонному метрі розміщували п'ять рослин.

Міжрядний обробіток ґрунту здійснювали однокорпусним плугом. Після кожного проходу трактора з плугом на гребені насипали 5–7 см свіжої землі і тим самим знищували бур'яни. Так робили до трьох разів, аж поки рослини не проросли і листки не зімкнулися в рядку. Можете собі уявити: рослини хрону за висотою були такі, як кукурудза. Пишні великі листки закривали землю, а який стояв запах хрону!

Протягом усього літа ми вели контроль за ростом і розвитком рослин. Повірте, більшого задоволення в житті я не одержував ні від якої рослини, як від росту і розвитку хрону на цих 10 га. Від інтенсивності росту і набирання маси коренів аж земля потріскалася.

Особливості росту у цих сортів така: основний корінь (25–30 см) росте не в глибину, а тільки в товщину і набирає масу 1800–2500 г. Усі бокові бруньки проростають у бокові пагони (корені), які сягають довжини 180–220 см, їх буває від 3 до 7 на рослині. Вигляд самого кореня: він дуже прямий, гладенький, товстий, на відміну від тонкого, кривого, який вирощують в Україні. Маса основного кореня, з додатковими пагонами, сягала від 4 до 6 кг. Отже, один погонний метр поля дав 20–25 кг хрону.

Збирали хрін із застосуванням трактора Т-70 з начіпним бурякопідривачем. Коли підривач розпушував землю, корені дуже легенько витягувалися із землі. Після культивації жінки збирали їх вручну, втрати врожаю були незначні. Сортували хрін на чотири сорти і клали в сітки.

Продукцію відправили тому фермеру, який оплатив господарству по три долари за 1 кг. Ніяка інша продукція в господарстві за ціною не могла зрівнятися з хроном. Треба було бачити обличчя фермера, коли він ходив поряд зі мною по полю, де збирали врожай, і захоплено вигукував: "Фантастика!". На жаль, у нашій державі й донині не приділяють належної уваги цій високоприбутковій рослині. До того ж її вирощування і переробка не надто складні. Ця рослина невибаглива. Для неї головне, щоб були на полі органічні добрива і вода. Хімзахист їй не потрібний, вона морозостійка, витримує будь-які капризи погоди. Може рости на одному полі багато років. Хрін вартує того, щоб стати в один ряд з пшеницею, картоплею, соняшником та іншими культурами.

Згадую, коли в господарство прибули дві тонни посадкового хрону, про це довідалися в управлінні сільського господарства. В районі зчинився переполох. Перший секретар райкому партії порадив мені звернутися до психіатра. А восени вибачився переді мною, бо був здивований небувалим врожаєм хрону.

М.І. Паталій,
заслужений працівник
сільського господарства України
смт Підкамінь, Бродівський р-н, Львівська обл.

Юридичні консультації

Чи мають право на земельний пай працівники поштового відділення, які працюють з 1980 року в сільській місцевості?

Згідно з пунктом 12 розділу X Перехідних положень Земельного кодексу України до розмежування земель державної та комунальної власності повноваження щодо розпорядження землями у межах населених пунктів мають відповідні сільські, селищні, міські ради, а за межами населених пунктів – відповідні органи виконавчої влади.

Порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами передбачено статтею 118 Земельного кодексу України, відповідно до якої громадяни, зацікавлені в одержанні безоплатно у власність земельної ділянки із земель державної або комунальної власності для ведення фермерського господарства (в розмірі земельної частки, паю, визначених для членів КСП), ведення особистого селянського господарства (не більше 2 га), ведення садівництва (не більше 0,12 га), будівництва й обслуговування житлового будинку, господарських будівель (присадибна ділянка) та споруд (у селах – не більше 0,25 га, в селищах – не більше 0,15 га, в містах – не більше 0,10 га), індивідуального дачного будівництва (не більше 0,10 га), будівництва індивідуальних гаражів (не більше 0,01 га) у межах норм безоплатної приватизації, подають заяву до відповідної районної, Київської чи Севастопольської міської державної адміністрації або сільської, селищної, міської ради за місцем розташування земельної ділянки. У заяві зазначаються бажана величина ділянки та мета її використання.

Компетентний орган розглядає заяву і в разі згоди на передавання земельної ділянки у власність надає дозвіл на розроблення проекту відведення земельної ділянки.

У разі відмови органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування у переданні земельної ділянки у власність або залишення заяви без розгляду питання вирішується у судовому порядку.

Відповідно до чинного законодавства право на отримання земельної частки (паю) мають члени КСП, акціонерного товариства та працівники соціальної сфери села, а також пенсіонери з їхнього числа.

На жаль, працівники зв'язку, поштового відділення не мають права на земельну частку (пай).

Придбати журнали "Дім, сад, город" за поточний та минулі роки, а також іншу літературу нашого видавництва можна на "Книжковому ринку" (станція метро "Петрівка", м.Київ). Ряд 100, місце 3.

Працюємо з 10 до 16 години щодня, крім понеділка.

Шановні читачі журналу "Дім, сад, город"! Оголошення на сторінках нашого журналу платні. Якщо ви бажаєте розмістити свої оголошення, вам потрібно перерахувати на розрахунковий рахунок № 26006026435831 у Печерському відділенні Київської міської філії АКБ "Укрсоцбанк", МФО 322012, код 25662848 по 3,00 грн. за кожне слово, враховуючи адресу, прізвище і телефони та рекомендованим листом надіслати текст оголошення і квитанцію про оплату на адресу редакції. Коли ви самостійно рахуєте свій текст, будь-ласка, враховуйте всі слова і знаки більше двох; номер телефону – як три слова.

До чергового номера включаються ті оголошення, що надійшли за місяць до випуску журналу. Всі тексти оголошень здаються до друку до 1-го числа кожного місяця.

Адреса редакції: вул. Заболотного, 19, м. Київ-680, 03680, МСП-680.

Плодоношення граната у 15-річному віці.

Гранат культивую як укривну культуру

Гранат – листопадний розлогий кущ заввишки 2–4 м з багаточисельними стовбурами різного віку та діаметра. Культивується переважно заради великих соковитих плодів, які мають дієтичні та лікувально-профілактичні властивості. Гранатовий сік багатий на сухі речовини, вуглеводи, редукуючі цукри, аскорбінову кислоту, тіамін, катехіни, амінокислоти, антоціани. Знайдені в ньому також фенолкарбонові кислоти. Із мінеральних речовин містить натрій, калій, магній, кальцій, фосфор, марганець, мідь, кобальт, залізо та інші.

Шкірка плоду і насіння багаті на вуглеводи, мінеральні солі, білки, пектинові речовини.

У медичній практиці застосовують відвари плодів і коренів. Використовують гранат і для одержання лимонної кислоти (в плодах дикорослих форм її міститься до 4–9%).

Гранат має цінні дубильні та фарбувальні властивості. Шкірка плодів містить до 30% дубильних речовин. Її застосовують для дублення вищих сортів шкіри. Із квіток граната, шкірки плодів, кори стовбурів виготовляють рослинні барвники: чорну, червону, жовту, коричневу, рожеву фарби.

Гранат – світлолюбна рослина. Він добре росте і плодоносить без поливу за наявності 500–600 мм опадів за вегетаційний період при рівномірному їх розподілі.

Південь України, а саме вся Причорноморська низина, до якої належать частини таких областей: Миколаївська, Одеська, Запорізька, а також уся Херсонська область і АР Крим, придатні для культивування граната. Північна межа можливого культивування граната проходить по лінії: Роздільня – Березівка – Вознесенськ – Новий Буг – Кривий Ріг – Запоріжжя – Пологи – Бердянськ. Сприятливими також є приазовські райони Донецької області. Це територія, де сума активних температур вище +10°С перевищує 3000°С. Цієї суми достатньо для розвитку й достигання плодів граната з групи ранніх та середніх за строками достигання. У північніших районах можливе вирощування граната надранніх і ранніх сортів.

Гранат витримує морози до мінус 12–14°С. Тому в нашій зоні гранат слід культивувати як прикопну культуру за типом укривного винограду. Неукривною культурою його можна культивувати лише на Південному березі Криму.

До ґрунтів гранат особливих вимог не ставить, але не терпить сильно засолених і заболочених. Добре розвивається на глибоких, багатих на гумус суглинках з легким водопроникним підґрунтям. Добре витримує сухість повітря, але за тривалої ґрунтової посухи урожай і якість плодів знижуються. У зв'язку з дефіцитом опадів на півдні України слід застосовувати поливи. Якщо ґрунт суглинковий або глинистий з великою водоутримною здатністю, то поливати можна рідше, а на піщаних або супіщаних ґрунтах поливають частіше. Якщо ґрунт під кущами замульчувати, то потреба в поливах зменшується вдвічі. Головне – не допускати пересихання ґрунту. Останній полив я роблю в першій декаді вересня.

Цвітіння граната розтягнуте. Перші квітки з'являються наприкінці травня – на початку червня, останні – у вересні. Квітки пазушні, двостатеві, поодинокі або в суцвіттях, великі, диморфні: одні з них глечикоподібні (довгоматочкові) – плодові, інші дзвоникоподібні (короткоматочкові) – безплідні. Короткоматочкові квітки після цвітіння обпадають.

Починаючи з липня (5–10 числа) і до кінця вегетації слід вдаватися до такого агроприйому, як видалення всіх бутонів, що утворюються в цей час (особливо довгоматочкових), адже плоди з них до осені не встигнуть достигнути, а лише відбиратимуть поживні речовини від тих плодів, що зав'язалися раніше (в червні), що негативно позначиться на їхній якості. Необхідне також своєчасне видалення порослі, яка також негативно впливає на врожайність, витрачаючи поживні речовини.

Розмноження і садіння

Основний спосіб розмноження граната – укорінення живців. Нарізують їх довжиною 20–25 см, товщиною 5–10 мм. Садять як виноградні чубуки. Великі добре розвинуті саджанці зацвітають на 2–3-й рік після садіння.

Можна розмножувати гранат і відсадками з однорічних порослевих пагонів. Навесні пагін пригинають до землі і прикопують на глибину 10–15 см, залишаючи верхівку на поверхні ґрунту. Для кращого вкорінення в землі у місці згинання пагона роблять перетяжку мідними дротом (можна й без перетяжки, але укорінення відбуватиметься гірше). До осені утвориться вкорінений відсадок.

Краща схема садіння 3 х 4 м. Садити треба вертикально на 6–8 см глибше порівняно з тим, як ріс саджанець у шкілці чи відсадком. Якщо ж ми висадимо під кутом 45°, як дехто рекомендує, то, на мою думку, це буде неправильно. Бо хоч на перших порах його буде наче легше вкривати, але з часом нам доведеться замінити старий рукав на молодий (омолодити), а порослеві пагони все одно ростуть вертикально. Тому слід садити за моїм способом і виховувати молоді пагони "човником". Такого формування я в літературі не зустрічав і назвав його "українським човником", яке придатне лише для листопадних субтропічних укривних рослин, що вирощуються укривною культурою, а саме: гранат, інжир, азимина. Український човник відрізняється від існуючого таганрозького човника, призначеного для неукривних плодових культур.

Формування куща та обрізування

Формування куща розпочинаю в перший рік садіння, якщо є придатні для цього пагони, або на другий рік, якщо саджанець під час садіння був обрізаний на рівні ґрунту. Вибираю підходящий пагін довжиною 55–65 см від основи до верхівки і на цій відстані обрізую. Товщина зрізу має бути не менше 2,5–5 мм у діаметрі. Бажано, щоб пагін був спрямований у напрямку рядка. Навесні пришпилюю стальною скобою пагін за 20–25 см від основи під кутом 35–40° у напрямку рядка. Під скобу

обов'язково слід підкласти прокладку з гуми або целофану, щоб не пошкодити кору. Затим, відступивши від скоби на 10–15 см, забиваю кілочок під кутом 70–75° і прив'язую вісімкою пагін у трьох місцях.

При садінні слабкого саджанця надземну частину слід обрізати. А коли утвориться гарний приріст, можна починати формування.

У віці 10–14 років старі скелетні гілки видаляю при основі куща, а кращі порослеві залишаю на заміну.

Обрізую кущі восени, навесні і влітку. Восени видаляю сухі, поламані гілки, а також старі для заміни молодими. Навесні видаляю порослеві пагони, якщо їх залишали для нарізування живців, вкорочую минулорічні прирости на третину, якщо вони довжиною понад 60 см. Ті, що менші 60 см, вкорочую на 1/2 довжини. Всередині крони бувають довгі тонкі пагони товщиною 1–1,5 мм. Я їх вирізую на кільце. Вони неплодоносні і загущують крону. Є ще вкорочені пагони з колючками на кінцівках. У них я зрізую лише верхівки, щоб навесні при похитуванні гілок вітром не пошкоджувалися ніжні молоді пагони, що розвиваються. Залишається лише гілочка з 2–3 парами бруньок, а також одна пара біля основи. За літо ці бруньки краще розвиватимуться і наступного року дадуть плоди.

Цвітіння також відбувається і на прирості поточного року. У першому випадку (на минулорічному прирості) зав'язується 5–10% плодів, а на цьогорічному прирості 90–95% усього врожаю.

Влітку видаляю на кільце тільки поросль і пагони, що утворилися на згині гілок.

Укривання на зиму

Після збирання плодів і осіннього обрізування приступаю до укривання на зиму. Вкриваю, коли кущі скинуть листя, зазвичай, у третій декаді жовтня. Спочатку пригинаю гілки до землі у напрямку рядка і пришпилюю скобами із стального дроту товщиною 6–7 мм, а довжина скоби має бути така, щоб утримувала пригнуту гілку. Чим ближче до основи куща пришпилюю, то довшою має бути скоба. Під скоби обов'язково підкладаю целофан, щоб не було пошкодження кори.

Після того, як усі гілки попришпилюю до землі, обробляю їх 3%-ною бордоською рідиною проти грибних захворювань. Коли гілки підсохнуть, укриваю їх сухим листям з горіха. Воно до цього часу опаде після перших приморозків і підсохне. Можна також укривати соломою або солом'яною січкою зернових культур (пшениця, ячмінь). Слід укривати так, аби не було видно гілок. Зверху накриваю вологонепроникним матеріалом (шифер, поліетиленова плівка, руберойд), щоб до гілок не потрапляла волога. Поверх шиферу укриваю шаром ґрунту 20–30 см. Для цього відступаю від рядка на 70 см з будь-якого боку і в перший рік садіння копаю ґрунт на два штики лопати і цим ґрунтом укриваю. В результаті утворюється траншея глибиною 45–50 см і шириною 25–30 см. У цю траншею вношу на кожний погонний метр по відру перегною. До весни стінки траншеї під дією морозів, відлиг, дощів осипаються і траншея наполовину стає мілкішою. Навесні на кожний погонний метр траншеї вношу по 150 г нітроамофоски і все перекопую (ґрунт, органіку, мінеральні добрива). Розкриваючи рослини граната, ґрунт з шифера згортаю в траншею, утеплювальний матеріал (листя, солому) згрібаю набік, звільняю гілки граната від скоб, розпушую ґрунт на глибину 6–8 см, не пошкоджуючи коріння, поливаю і мульчую тією ж соломою чи листям, що застосовувались для утеплення. Восени цього ж року траншею копаю на тій же відстані, але вже з другого боку рядка і роблю те ж саме. На третій і четвертий рік від рядка відступаю вже на 90 см і так допоки не дійду до середини міжряддя.

Крім внесення добрив у траншею, я ще роблю два позакореневі підживлення (по листках). Перше підживлення виконую на 15–20-й день від початку вегетації, застосовуючи гумісол + еколист, вдруге підживлюю на початку бутонізації граната. Не завадить, якщо мульчувальний шар обробити концентратом корисних мікроорганізмів "Байкал ЕМ-1".

Захист від хвороб

Шкідників за 17 років вирощування граната не зустрічав, а ось плодова гниль, якщо не вжити заходів, буває щороку. Вона починає проявлятися з початком достигання плодів. Раніше я обробляв рослини з пульверизатора 0,5%-ною бордоською рідиною. Добре допомагало. Тепер обробляю без пульверизатора. Розрізую навпіл пластикову пляшку місткістю 2 л. У ту половину, що з дном, наливаю 0,5%-ний розчин бордоської рідини і прямо на кущах плоди по черзі вмокаю в розчин. По-перше, економлю розчин, а по-друге, не забруднюється листя, що сприяє інтенсивому фотосинтезу і не засмічуються сочевички на листках, що є важливим фактором життєдіяльності всієї рослини.

Коли при достиганні плодів ідуть часті дощі, то плоди тріскаються, а якщо їх не обробляти бордоською рідиною, то ще й гниють. Мабуть, добре було б, якби зробити каркас і під час дощів накривати рослини плівкою, але це ще треба перевірити. Бо там, де клімат восени сухий (Середня Азія), гранат завжди кращої якості, ніж там, де під час достигання плодів (вересень, жовтень) ідуть дощі.

Під час достигання плодів необхідне також підв'язування гілок. Для цього на 80 см від рядка в один і другий бік міжряддя забиваю півтораметрові кілки, з'єдную їх планкою, утворюючи каркас, до якого підв'язую гілки, щоб плоди не торкалися землі. Цей каркас можна використати для накриття плівкою під час дощів, але його треба робити вищим, щоб стікала вода.

Збирання врожаю

Збирати плоди слід поступово, позаяк вони достигають неодночасно. Чим довше плоди висять на кущах, тим вони смачніші і більше накопичують цукру. Тому їх бажано тримати на кущах якомога довше, наскільки дозволять місцеві кліматичні умови. Плоди необхідно знімати обережно, не пошкоджуючи шкірочку, після чого їх слід обсушити під навісом або на горищі. Недостиглі плоди можуть дозрівати під час лежання. При цьому поліпшується їхній смак, знижується кислотність.

Якщо хтось зацікавиться цією культурою і захоче вирощувати гранат у себе вдома, то раджу проконсультуватись у досвідчених спеціалістів з вирощування граната, щоб вибрати собі сорти, які були б ранньостиглі, низькорослі і мали добрі смакові якості. То ж дерзайте і у вас усе вийде!

І.О. Мураховський,
с. Кутузи, п/в Зелене, Веселинівський р-н, Миколаївська обл., 57032

Фото автора

Календар садівника і городника

Всеукраїнський щомісячний науково-виробничий журнал

Шановні читачі!

Нині в Україні виходить чимало газет і журналів для садівників і городників. Усі вони цікаві й корисні. Однак наше видання вигідно вирізняється серед інших насамперед тим, що це – календар, у кожному номері якого корисні поради до часу та різноманітна цікава інформація для садівників, городників, виноградарів, квітникарів і народних умільців.

У 2008 році науково-виробничий журнал "Календар садівника і городника" взяв "нову висоту": тепер він щомісяця виходить в оновленому форматі, змінивши свій вигляд та змістовне наповнення. Крім того, істотним змінам піддалися дизайн і логотип журналу, покликані підкреслити динамізм видання й прагнення редакції до змін. Ми плануємо й надалі продовжувати свою діяльність, всебічно освітлюючи актуальні питання дачного і присадибного городництва, садівництва, виноградарства, квітникарства тощо.

У журналі є розділи: "Календар городника", "Календар садівника", "Календар виноградаря", "Календар ландшафтного дизайнера" та "Календар квітникаря". І, звичайно ж, щономера редакція друкує "Біодинамічний календар", у якому вказані сприятливі й несприятливі дні для висівання й висаджування різних сільськогосподарських культур. А ще в журналі постійно діють різні конкурси та акції для читачів.

Тож якщо ви хочете знати, як, коли і які роботи проводити на присадибній ділянці, як найкраще обробляти землю, добирати продуктивні сорти різних культур, як захистити рослини від шкідників і хвороб, зібрати й переробити врожай, читайте і передплачуйте наш журнал. Адже "Календар садівника і городника" – це журнал для кожної родини.

Прагнучи задовольнити інтереси наших читачів, редакція журналу водночас сподівається, що кожен читач охоче стане його інвестором, тобто передплатить видання для себе й розповість про нього знайомим, аби кількість передплатників збільшилася вдвічі–тричі. Ми також чекаємо на ваші листи з порадами і запитаннями. До зустрічі на сторінках журналу!

Передплатні індекси журналу:
"Календар садівника і городника" – 30203.
"Дім, сад, город" + "Календар садівника і городника" (комплект) – 90245.

Оксана Кисленко, редактор журналу

Біодинамічний

Зима дедалі більше втрачає свої позиції. Відчутно подовшали дні і на подвір'ї запахло весною. Її наближення відчуває все живе навколо. Тож для садівників, городників, виноградарів і квітникарів незабаром настане гаряча пора, адже необхідно якнайретельніше підготуватися до приходу довгоочікуваної весни.

Овен 30.01 (17:25) – 2.02 (0:09)

У лютому господарі виконують ті ж самі роботи, що і в січні. Проте в цьому місяці з'являються й нові справи, які краще не відкладати на березень. Адже весна не за горами, а відтак – дбайливі господарі поспішають закінчити ремонт сільгосптехніки, парників і теплиць.

В останній місяць зими продовжують роботи з нагромадження снігу в саду. Для його затримки можна використовувати соснове гілля, заготовлене восени. Кладуть його рядами в місцях, де снігу буває мало. Якщо соснове гілля засипле снігом, його витягують з-під заносів і знову розкладають. Так поступово нарощують товщину снігового покриву.

Продовжують струшувати мокрий сніг із крон дерев.

Телець 2 (0:09) – 4 (4:14)
Перша чверть Місяця – 3 (1:14)

Складають план робіт у саду на новий сільськогосподарський сезон, що незабаром розпочнеться, і поповнюють запаси всього необхідного – купують поліетиленову плівку, добрива, насіння тощо. Піклуються про садовий реманент, ремонтуючи наявне та купуючи нове необхідне обладнання, а також органічні й мінеральні добрива. Якщо є можливість, збирають попіл на добриво й закуповують гній.

Заготовляють молочні пакети та коробочки з-під сметани для висаджування розсади. Перевіряють поливні пристрої на городі, купують дозволені до застосування на присадибних ділянках пестициди для боротьби з шкідниками й хворобами, оглядають ловильні ями і знищують шкідників.

Близнята 4 (4:14) – 6 (6:06)

Щоб правильно розрахувати необхідну кількість насіння овочевих та квіткових культур, перевіряють те, що залишилося з минулих запасів. Пересипають насіння в мілку посудину й пильно придивляються, чи не пошкодили його шкідники. Перебирають насіння, видаляючи із загальної маси плюскле, травмоване та з видимими ознаками хвороб. Цю роботу слід виконати дуже якісно. Окрім того, наявне насіння варто перевірити на схожість.

Щоб отримати ранню вітамінну зелень, висівають зеленні культури у ящики для вирощування на підвіконні.

Рак 6 (6:06) – 8 (6:43)

Оновлюють і дезінфікують тару. Очищають і миють з хлорним вапном ящики, піддони, перуть мішки, чистять і фарбують інвентар, готують плівку для весняних теплиць. Запасаються матеріалом для укриття рослин від весняних заморозків.

Розморожують і пропарюють раніше заготовлену землю для кімнатного овочівництва. Виготовляють торфоперегнійні й перегнійно-земляні горщечки, кубики, паперові стаканчики, плетуть солом'яні або очеретяні мати для парників.

Висаджують ріпчасту цибулю у квіткові горщики або ящики для вигонки зелені.

Лев 8 (6:43) – 10 (7:38)
Повний Місяць – 9 (16:51)

Продовжують перебирати моркву, буряки та картоплю, закладені на зберігання у підвали та льохи, викидають зіпсовані коренеплоди і бульби. З головок капусти знімають почорнілі верхні листки.

календар. Лютий

Збивають нові і ремонтують старі шпаківні й синичники. Розвішують шматочки сала й годівниці для птахів. Утоптують сніг у пристовбурних кругах плодових дерев.

Готують поживний субстрат для вирощування розсади.

Заготовлені з осені органічні відходи, гній, листя дерев, побутове сміття, тютюнове листя, кору, подрібнені рослинні рештки складають у штабель й ущільнюють. За біопаливом необхідно постійно наглядати, аби воно передчасно не розігрілось і не промерзло. За два тижні до заповнення парників його розігрівають, тобто перекладають у нещільні купи висотою до 2 м.

Діва 10 (7:38) – 12 (10:33)

У лютому настає перехідний період у житті кімнатних рослин. Їхня освітленість підвищується з кожною добою. Але день, хоч і прибуває, все ще короткий, тому рослини варто розміщувати ближче до вікон. Слід враховувати також, що більшість видів кімнатних рослин у цей період ще перебуває у стані відносного спокою. Тож поливати їх необхідно лише тоді, коли верхній шар землі в горщику підсохне. Варто також систематично витирати вологою ганчіркою пил з листків. Якщо ж вони опушені, то пил можна здути або видалити пензликом. При цьому корисно розпушити ґрунт у горщиках.

У цей час рекомендується навколо кімнатних рослин підвищувати вологість повітря, обприскуючи їх із пульверизатора й встановлюючи піддони з вологим піском.

Терези 12 (10:33) – 14 (16:51)

Продовжують працювати над складанням плану посадок з урахуванням сівозміни, що дає змогу раціональніше використати поживні речовини, позбутися хвороб та шкідників на ділянці і, зрештою, отримати вищий урожай городини. Ось кілька раціональних схем сівозміни: капуста – картопля рання – цибуля – столові коренеплоди – помідори – огірки; огірки – цибуля, горох і квасоля – капуста – помідори – коренеплоди.

Якщо з якихось причин ви не підготували раніше насіння до висіву, можна зробити це в лютому. На паперові стрічки наклеюють крохмальним клейстером насіння моркви, петрушки, селери, цибулі-чорнушки, редиски, салату, кропу та інших культур, що мають дрібне насіння. Головне після цього – добре просушити такі "грядки", аби згодом у згорнутому в рулон папері насіння не запліснявіло. Цей агротехнічний захід дуже простий, але надзвичайно ефективний, бо дає змогу навесні заощадити час та насіння, а також раніше висіяти холодостійкі рослини.

Скорпіон 14 (16:51) – 17 (2:53)
Остання чверть Місяця – 16 (23:38)

Коли під час лютневих відлиг сніг у пристовбурних кругах розтанув, утепліть їх мульчею. Це запобігатиме підмерзанню коріння, особливо у молодих дерев. Від перепаду температур потерпають і насадження суниці, не вкриті снігом. Їх утеплюють перегноєм, січкою соломи або сухою травою.

Якщо вирішили озеленити присадибну або дачну ділянку, то саме час для зимового садіння великих листяних дерев і хвойних рослин.

Стрілець 17 (2:53) – 19 (15:25)

У лютому розпочинають і закінчують у березні зимове щеплення кісточкових порід. Підщепи за 4–6 діб, а живці за 1–2 доби переносять у приміщення з температурою плюс 8–12°С і засипають вологим піском. Після нагрівання їх на добу опускають у воду з температурою 16–18°С. Основний спосіб щеплення – поліпшене копулювання з обв'язуванням поліетиленовою плівкою.

Щоб між щепленими компонентами утворився калюс, ящик із щепами заносять на 10–15 діб у приміщення з температурою плюс 18–20°С. Вологість повітря підтримують на рівні 95%, обгорнувши ящики із щепами плівкою. Коли утвориться наплив калюсу, ящики переносять у прохолодне місце з температурою 0–2°С, накривають плівкою, а зверху тирсою або соломою і стежать за тим, аби температура не змінювалася.

Козеріг 19 (15:25) – 22 (4:06)

Необхідно пам'ятати, що взимку, окрім морозів, садам загрожує й інша небезпека. Це можуть бути перепади температури, льодова кірка, застої води та сонячні опіки. Щоб уберегти рослини від останньої проблеми, погожої днини білять стовбури й основи скелетних гілок дерев 20%-ним вапняним молоком. Суміш краще прилипатиме до дерев, якщо на відро додати 3 столові ложки борошняного клейстеру. Стовбури й великі гілки очищають від відмерлої кори, а виявлені гнізда шкідників обов'язково знищують.

Наприкінці місяця живцюють бегонії, фуксії, гортензії, пеларгонії, клеродендрон, пасифлору, паслін та інші культури. У кімнатних умовах живці зручніше й простіше вкорінювати у воді – у скляних банках, прикритих склом або плівкою. Щоб прискорити утворення корінців, зрізи припудрюють гетероауксином, а на дно банок насипають трохи чистого прокип'яченого річкового піску.

Водолій 22 (4:06) – 24 (15:00)

Виноградарі перевіряють закладений на зберігання посадковий і прищеплювальний матеріал, за необхідності усувають недоліки у його зберіганні. Проводять роботи із затримання снігу на винограднику.

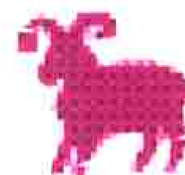
Залежно від ґрунтово-кліматичних умов регіону продовжують обрізувати кущі. Таке обрізування дає можливість визначити міцність і теоретичне навантаження кущів винограду.

Ремонтують реманент та пристосування, які застосовують для боротьби із шкідниками й хворобами. Поповнюють знання з виноградарства, вивчаючи відповідну літературу.

Риби 24 (15:00) – 26 (23:24)
● Новий Місяць – 25 (3:38)

У лютому рекомендується звернути увагу на підготовку техніки й інструментів для догляду за газоном: перевірити газонокосарку, змастити тертьові деталі, заточити ножі тощо. Необхідно також пам'ятати, що газонні трави, яких не тривожать у період зимового спокою, виростають сильнішими і менше хворіють. Окрім того, якщо взимку газон не піддають навантаженням, то небезпека його вимерзання значно знижується. Надійно захистити газонні трави від вимерзання може шар снігу завввишки 20–25 см. Якщо сніговий покрив тонший, збільшують його товщину на газоні за рахунок снігу, який розчищають із доріжок.

Овен 26 (23:24) – 1.03 (5:33)

Наприкінці місяця іноді трапляються відлиги (так звані "зимові вікна"). Ними можна скористатися, щоб на проталинах по мерзлоталому ґрунту висіяти редиску, горох, салат, щавель, кріп та інші зеленні рослини. В теплиці і в кімнатних умовах займаються вигонкою зеленних культур. Починають вирощувати розсаду для захищеного та відкритого ґрунту.

Потребують постійної уваги закладені на зберігання картопля та овочі: їх перебирають і за необхідності підсушують. Не слід забувати і про термообробку насіння. Наприкінці лютого насіння огірків, динь та гарбузів у полотняних мішечках розкладають біля батарей опалення або біля грубок, щоб прогріти його. Такий захід сприяє оздоровленню насіння та підвищенню його схожості.

ЩОБ ТРОЯНДОВИЙ САД БУВ БЕЗ ШКІДНИКІВ

Щодо боротьби з шкідниками та хворобами троянд є чимало рекомендацій у спеціальній літературі, а торговельні підприємства реалізують безліч препаратів та засобів захисту троянд.

А що конкретно треба зробити, аби захистити королеву квітів від різних уражень? З таким запитанням наш кореспондент звернувся до менеджера київського представництва фірми SYNGENTA, кандидата біологічних наук Віктора Костянтиновича Термено.

Ось що він розповів:

– Передусім скажу, щоб не було хвороб та шкідників у трояндовому саду, варто дотримуватися загальних вимог догляду за рослинами. А саме:

- регулярно обрізувати кущі з видаленням та спалюванням ушкоджених частин рослини;
- один–два рази за сезон підживлювати рослини фосфорно-калійними добривами;
- восени по сплячих бруньках обробити троянди 5%-ним розчином бордоської рідини;
- навесні двічі обробити троянди препаратом хорус 75 WG в.г. – по сплячих бруньках та на початку відростання;
- перед висаджуванням рослин обробити кореневу систему препаратом максим 025 FS т.к.с. – замочити в розчині препарату максим 2 мл на 1 л води на 30 хвилин;
- для захисту від грунтових шкідників (зазвичай це личинки хрущів) поливати 0,2–0,25%-ним розчином препарату актара навесні та наприкінці літа.

Конкретно любителям трояндових садів можу запропонувати таку таблицю, у якій є опис шкодочинності різних шкідників, а також наведені методи й засоби боротьби з ними.

До речі, названі нижче препарати можна придбати у фірмі SYNGENTA.

Основні шкідники

Назва	Шкодочинність	Засоби боротьби
Попелиця	Пошкоджує молоді пагони, бутони. Розвивається протягом усього періоду вегетації. Переносить вірусні захворювання. Підвищує шкодочинність суха спекотлива погода	При першій появі шкідників обприскування: актара 25 WG в.г., Енжіо 247 SC к.с, Актеллік 500 ЕС к.е., Карате зеон 050 CS м.к.с. Полив під корінь 0,2–0,25%-ним (2 г на літр води) розчином актари (0,5 л під кущ)
Павутинний кліщ	Шкоду наносить на нижньому боці листка. Спекотлива, суха погода підвищує шкодочинність	Обприскування: актеллік 500 ЕС к.е. 0,15–0,2%-ним розчином з інтервалом 8–10 днів 1–2 рази. Можна чергувати з актофітом
Пильщик	Пошкоджує молоді пагони до початку квітування	Навесні в період відростання пагонів обприскування: актара 25 WG в.г., енжіо 247 SC к.с, актеллік 500 ЕС к.е., карате зеон 050 CS м.к.с. Полив під корінь 0,2–0,25%-ним (2 г на літр води) розчином актари (0,5 л під кущ)
Цикадки	Здебільшого ушкоджують листки. Вони вкриваються цятками та білими плямами	При першій появі шкідників обприскування: актара 25 WG в.г, енжіо 247 SC к.с, актеллік 500 ЕС к.е., карате зеон 050 CS м.к.с. Полив під корінь 0,2–0,25%-ним (2 г на літр води) розчином актари (0,5 л під кущ)
Трипси	Шкодять на листках та пелюстках. З'являються сріблясті плями іноді з чорними краями. Бруньки, бутони деформуються	При першій появі шкідників обприскування: актара 25 WG в.г., енжіо 247 SC к.с, актеллік 500 ЕС к.е., карате зеон 050 CS м.к.с.

2009
ТРОЯНДИ

'Пьєр де Ронсар'

Січень

Пн		5	12	19	26
Вт		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Чт	1	8	15	22	29
Пт	2	9	16	23	30
Сб	3	10	17	24	31
Нд	4	11	18	25	

журнал
КВІТИ УКРАЇНИ
Індекс 74275

Лютий

Пн		2	9	16	23
Вт		3	10	17	24
Ср		4	11	18	25
Чт		5	12	19	26
Пт		6	13	20	27
Сб		7	14	21	28
Нд	1	8	15	22	

Комплект
"Дім, сад, город"+
"Квіти України"
22431

'Рене Госінні'

2009

'Сюзан Даніель'

Березень

Пн		2	9	16	23	30
Вт		3	10	17	24	31
Ср		4	11	18	25	
Чт		5	12	19	26	
Пт		6	13	20	27	
Сб		7	14	21	28	
Нд	1	8	15	22	29	

журнал
КВІТИ УКРАЇНИ
Індекс 74275

Квітень

Пн		6	13	20	27
Вт		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Чт	2	9	16	23	30
Пт	3	10	17	24	
Сб	4	11	18	25	
Нд	5	12	19	26	

'Батерфлай'

2009

'Магма'

Травень

Пн		4	11	18	25
Вт		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Чт		7	14	21	28
Пт	1	8	15	22	29
Сб	2	9	16	23	30
Нд	3	10	17	24	31

журнал
КВІТИ УКРАЇНИ
Індекс 74275

Червень

Пн	1	8	15	22	29
Вт	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Чт	4	11	18	25	
Пт	5	12	19	26	
Сб	6	13	20	27	
Нд	7	14	21	28	

'Бременські музиканти'

Комплект
“Дім, сад, город”+
“Квіти України”
22431

Передплачуйте «Чарівну Яблуньку»!

"Яблунька" — пізнавально-ігровий журнал

Малятам і школярам, батькам та вчителям! Захоплюючі мандрівки у таємничий світ природи, казки, легенди та комікси. Ігрова англійська сторінка. Дитяча пошта, адреси для листування, смачні рецепти з "Веселої кухні", узори для вишивання, сканворди, загадки, смішинки, іграшки-саморобки. Щономера — 100 подарунків для дітей та батьків, спеціальні подарунки для дитячих бібліотек. Передплатний індекс — 40306.

"Чарівна казка" — розмальовка з іграми

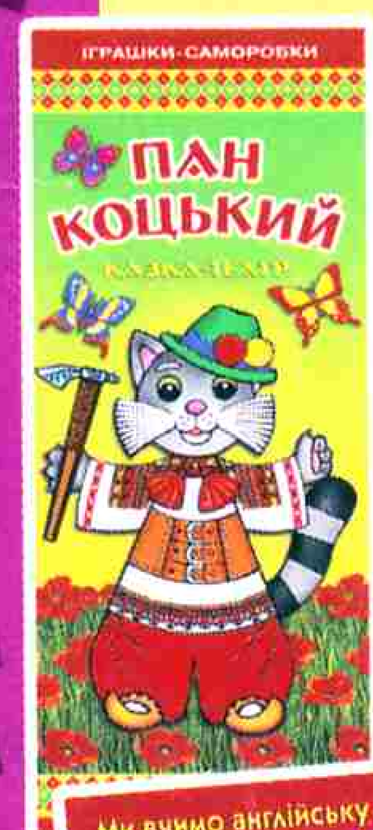
Найкращі казки народів світу, улюблені народні казки, сучасні казки та вірші з малюнками-розфарбовками та захоплюючими ігровими вкладками: казками-театрами, українсько-англійськими та настільними іграми і саморобками. Передплатний індекс — 01220.

Комплект журналів "Чарівна Яблунька"
у складі журналів "Яблунька" + "Чарівна казка"
Передплатний індекс — 21870.

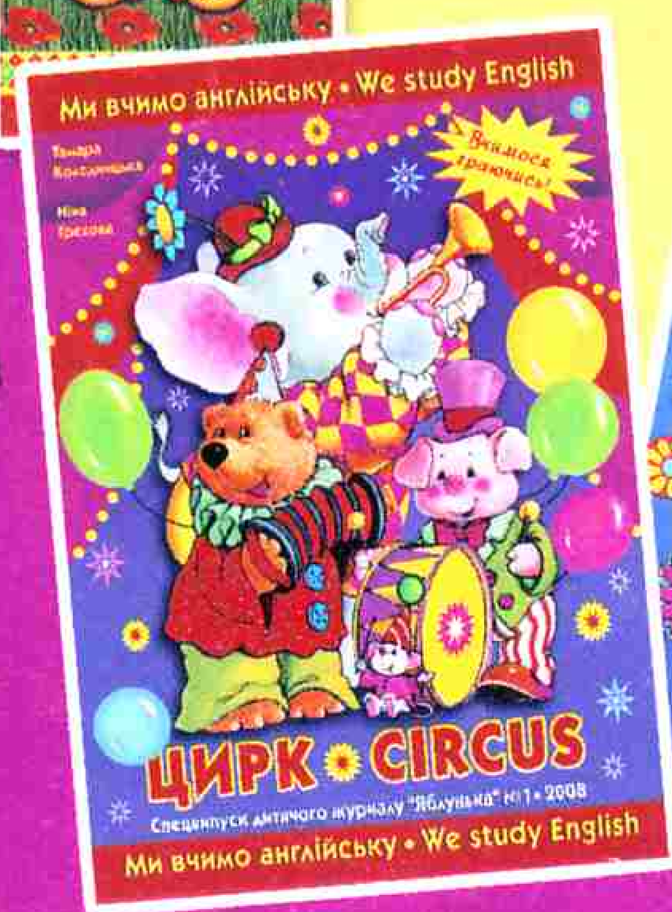
Комплект ж-лів "Яблунька" + "Дім, сад, город"
Передплатний індекс — 22432

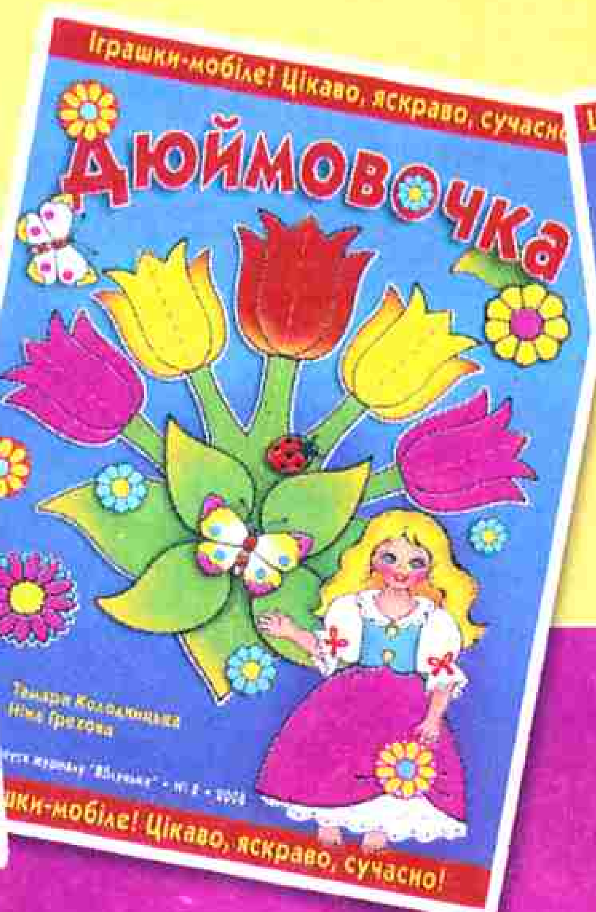
Комплект ж-лів "Яблунька" + "Пасіка"
Передплатний індекс — 98882.

Усі видання, які розміщені на цій сторінці, одержали у 2008 році передплатники комплекту журналів "Чарівна Яблунька".

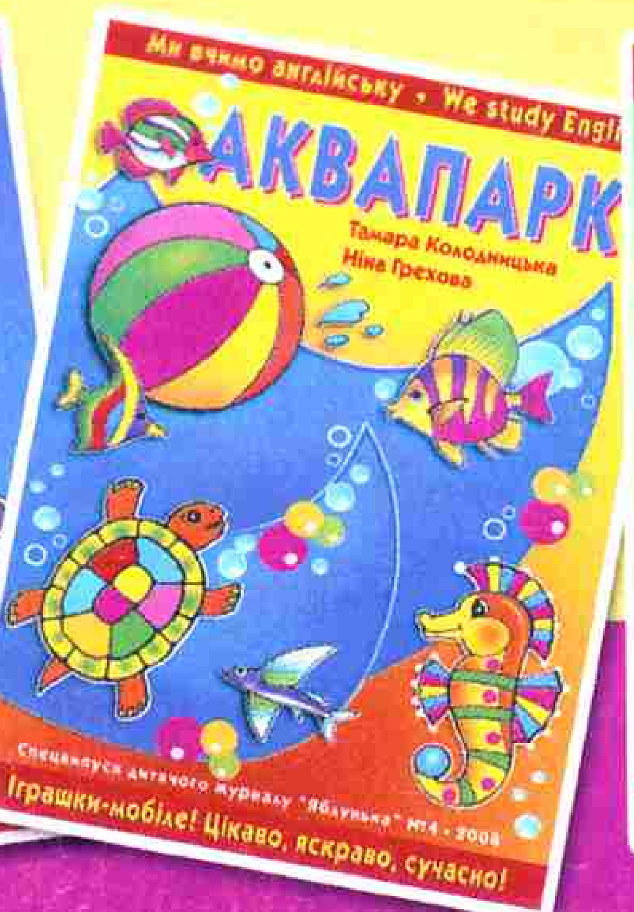

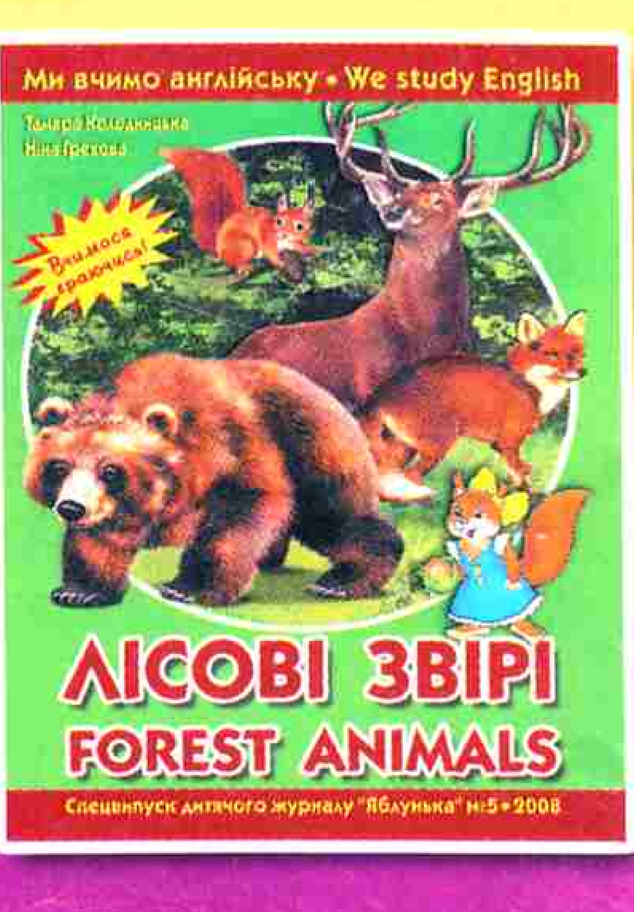

Індекс 74142 ISSN 1814—4357 Дім, сад, город. №1. 2009. 1—32 с. Ціна договірна.

Вітаємо переможців!

22 грудня 2008 р. у черговий раз підведені підсумки конкурсу "Передплата-2009" за талонами, надрукованими у "ДСГ" № 10 за 2008 р. У конкурсі взяли участь 1893 читачі, які вчасно надіслали талон до редакції. Високоякісне насіння овочевих і квіткових культур та добірку цікавої й корисної літератури від редакції журналу "Дім, сад, город" одержать такі читачі:

1. **Антонов Олександр Іванович,** с. Дружелюбівка Кіровоградської обл.
2. **Білик Алла Максимівна,** м. Вінниця.
3. **Бойко Михайло Дмитрович,** с. Городище Житомирської обл.
4. **Бурлаченко Олена Гаврилівна,** с. Хлібодарівка Херсонської обл.
5. **Васильєв Анатолій Сергійович,** с. Демидове Одеської обл.
6. **Войтков Василь Дмитрович,** с. Шарівка Хмельницької обл.
7. **Волкович Володимир Станіславович,** м. Ічня Чернігівської обл.
8. **Герасименко Галина Феодосіївна,** с. Дейкалівка Полтавської обл.
9. **Гуцев Геннадій Володимирович,** м. Слов'янськ Донецької обл.
10. **Демченко Ніна Гаврилівна,** с. Петриківка Дніпропетровської обл.
11. **Демчук Олена Миколаївна,** с. Водяне Кіровоградської обл.
12. **Діденко Олексій Іванович,** м. Токмак Запорізької обл.
13. **Жук Олександр Григорович,** с. Мала Рибиця Сумської обл.
14. **Заєць Світлана Андріївна,** с. Миколаївка Житомирської обл.
15. **Зайченко Василь Андрійович,** с. Н-Миколаївка Запорізької обл.
16. **Клибанська Світлана Савівна,** с. Антонівка Київської обл.
17. **Кобринчук Галина Володимирівна,** с. Орлівка Рівненської обл.
18. **Коваль Оксана Юхимівна,** с. В. Брід Миколаївської обл.
19. **Кожушко Яків Єфремович,** с. Безім'янка Одеської обл.
20. **Коробко Анатолій Олексійович,** с. Улянівка Херсонської обл.
21. **Коровай Ніна Федорівна,** м. Суми.
22. **Крджонян Любов Миколаївна,** м. Сєвєродонецьк, Луганської обл.
23. **Лисиця Микола Дмитрович,** с. Славне Дніпропетровської обл.
24. **Маковійчук Юрій Миколайович,** смт Путила Чернівецької обл.
25. **Маняк Серафим Якович,** с. Троянівка Волинської обл.
26. **Марковцій Юрій Васильович,** с. Ільниця Закарпатської обл.
27. **Матіяш Тамара Андріївна,** с. Оноківці Закарпатської обл.
28. **Мельник Людмила Вікторівна,** м. Шахтарськ Донецької обл.
29. **Мельник Тамара Степанівна,** с. Гораймівка Волинської обл.
30. **Мозолевська Тетяна Софронівна,** с. Терновате Миколаївської обл.
31. **Науменко Галина Іванівна,** с. Довгеньке Черкаської обл.
32. **Ніколайчук Микола Прокопович,** с. Зеленьки Київської обл.
33. **Овод Степан Миколайович,** смт Гусятин Тернопільської обл.
34. **Овчаренко Борис Іванович,** м. Первомайськ Луганської обл.
35. **Олійник Василь Іванович,** м. Коломия Івано-Франківської обл.
36. **Пархоменко Валентина Харлампіївна,** с. Мохнатин Чернігівської обл.
37. **Перун Любов Василівна,** с. Жовтневе Хмельницької обл.
38. **Поліщук Марія Іллівна,** с. Кочержинці Черкаської обл.
39. **Саксон Андрій Михайлович,** с. Сілець Львівської обл.
40. **Слободяник Олена Гордіївна,** с. Якимівка Вінницької обл.
41. **Томюк Дмитро Іванович,** м. Вижниця Чернівецької обл.
42. **Федик Василь Петрович,** с. Тязів Івано-Франківської обл.
43. **Чапкайло Василь Дмитрович,** с. Дев'ятир Львівської обл.
44. **Чмут Людмила Григорівна,** с. Вербівка Харківської обл.
45. **Чуб Марія Федорівна,** смт Ковшарівка Харківської обл.
46. **Чумаченко Сергій Костянтинович,** м. Алупка, АР Крим.
47. **Шварц Олексій Леонідович,** с. Береги Рівненської обл.
48. **Шпак Леонід Сергійович,** с. Орлівка, АР Крим.
49. **Шувалов Віктор Степанович,** м. Кременчук Полтавської обл.
50. **Яковенко Василь Михайлович,** с. Зелена Тернопільської обл.

У номері:

„ДІМ, САД, ГОРОД"
виробничо-практичний журнал
№ 1, січень, 2009 р.
Головний редактор **М. І. Халимоненко**
Головний художник **Т. П. Колодницька**
Заступники головного редактора **Б. К. Донгаш, І. Ф. Куштенко**
Зав.відділами **А.М.Капітульська, О.В.Кисленко**
Літературний редактор **М.П.Чернецька**
Дизайн, верстка **Н.Х.Дець**
Комерційний директор **Г.А.Донець,**
Реклама **Н.В.Васильєва,**
тел.: (044) 222-93-17,
тел.: (044) 223-38-17,
E-mail: dimsadgorod@voliacable.com або vgt@i.com.ua
Оголошення **О.К.Шевченко**
E-mail:reclama@dimsadgorod.com
Розповсюдження, маркетинг **Т. І. Лазебник**
тел.: 223-22-58, 221-68-08
E-mail: lazebnik@dimsadgorod.com
www.dimsadgorod.com

Видання зареєстровано, серія КВ, № 3536 від 3.10.98
Підписано до друку 29.12.2008 р.
Загальний тираж 143 231 прим.
Ціна договірна.
Адреса редакції та видавця: вул. Академіка Заболотного, 19, Київ, 03680, МСП–680.
Тел.: (044) 223-69-11, (044) 223-69-12, факс/автомат: 223-22-59
E-mail: dsg@dimsadgorod.com

Комп'ютерний набір, верстку зроблено у редакції журналу «Дім, сад, город».
Надруковано у друкарні ТОВ «Новий друк».
м., Київ, вул. Магнітогорська, 1.
Тел.: (044) 559-73-19;
тел./факс: (044) 292-80-50.

Передплатні індекси комплектів журналів у складі:

«Дім, сад, город» + «Виноград. Вино» — 22430.
«Дім, сад, город» + «Квіти України» — 22431.
«Дім, сад, город» + «Яблунька» — 22432.
«Дім, сад, город» + «Будьмо здорові» — 22433.
«Дім, сад, город» + «Пасіка» — 22434.
«Дім, сад, город» + «Бібліотека «Дім, сад, город» — 21869.
«Дім, сад, город» + «Календар садівника і городника» — 90245.

...конструкції майже ручних плугів (10 грн.) і каталог.
а/с 4, м. Тараща, Київська обл., 09500

...жоржини на зріз, конверт – каталог.
Валерій Олексійович Стряпчий,
вул. Ростицька, 26, м. Чернівці-4, 58004,
тел. 8 (0372) 52-15-84

...технологію вирощування, хвороби, причини та їх подолання у ірисів, троянд, нарцисів, лілій. Сіянці деревовидного піона від білого до малинового кольорів, ведмежого горіха та червонолистого фундука. Іриси, лілейники, троянди, міскантус "Зебра", місячний календар для троянд.
Сергій Тихонович Ткаченко,
вул. Щорса, 20, с. Кожанка,
Фастівський р-н, Київська обл., 08550,
тел. 8 (0265) 43-7-11, 8 (098) 538-49-01

...більше 1000 сортів насіння овочів та квітів, в т.ч. 30 гібридних петуній, сурфінії, лікарські рослини, прянощі, багаторічні цибулі, насіння кімнатних квітів, колекція великоплідних томатів, мітлиця пагононосна. Книги з квітникарства та озеленення, овочівництва, садівництва, садовий інвентар, агроволокно. Заадресований конверт з марками на суму 1,45 грн. – кольоровий каталог.
Р.І. Боренкова,
вул. Калинова, 53, м. Дніпропетровськ, 49087

...насіння помідорів (100); перцю, баклажанів, огірків; саджанці районованих та перспективних сортів смородини, порічок, аґрусу, винограду, самшит; гладіолуси; канни (10). Великий вибір, є новинки. Каталог, пакет насіння у вашому конверті.
Г.С. Мамченко,
а/с 100, м. Прилуки, 17500

...насіння дуже солодких помідорів, саджанці великоплідної суниці Гігантелла Максі та дуже солодкої Женева.
Анатолій Шкіндер,
вул. Шевченка, 64, Великий Жолудськ,
Володимирецький р-н, Рівненська обл., 34364,
тел. 8 (097) 212-02-45

...саджанці та чубуки винограду (понад 100 сортів), новинки.
Віктор Іванович Анцибор,
вул. П. Комуни, 224, м. Сніжне-3, Донецька обл., 86503

...насіння кукурудзи-гіганта (висота стебла до 4 м), бульби-горішки чуфи (земляний мигдаль).
Г.В. Ковбаско,
бульв. Кольцова, 19, кв. 28, м. Київ, 03194,
тел. 8 (095) 420-13-87, 8 (096) 481-61-33

...сенполії, стрептокарпуси.
Галина Павлівна Хоменко,
вул. Красінського, 5, кв. 3, м. Долина,
Івано-Франківська обл., 77502

...чистопородних поросят породи мангал та корейських – молодняк.
Житомирська обл., Володарськ-Волинський р-н,
тел. 8 (04145) 7-22-84, 8 (067) 4106864, 8 (096) 362-07-68

...кращі сорти гладіолусів на зріз.
Євген Скобля,
вул. Милятинська, 3-а, кв. 1, м. Львів, 75024

...300 видів рідкісних рослин для відкритого ґрунту. Конверт із з/а – каталог.
Ярослав Дмитрович Гандзій,
с. Гніздичів, Жидачівський р-н, Львівська обл., 81740,
тел. 8 (067) 926-19-48

...саджанці троянд: чайногібридні, плетисті, кущові, ґрунтопокривні (100 сортів). Каталог у вашому конверті.
Віталій Миколайович Каньовський,
вул. Трояндова, 29, с. Кугаївці,
Чемеровецький р-н, Хмельницька обл., 31632,
тел. 8 (03859) 9-86-19, 8 (066) 706-51-98

...недорого нова цікава колекція насіння овочів 870 сортів. Конверт з марками на 1,25 грн. – каталог, три пакети безкоштовно.
Лідія Василівна Смірнова,
с. Пронозівка, Глобинський р-н, Полтавська обл., 39040

...канни (30), тюльпани (90), нарциси, лілії, багаторічники, гладіолуси, суниці, картоплю та ін.
М.Г. Солдунова,
с. Сагунівка, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19644,
тел. 8 (0472) 34-23-21, 8 (096) 646-51-93

...накладною платою садивний матеріал – протруєний! Амарант: Ельбрус-гібрид вирощують на зелену масу, силос, трав'яне борошно 600–1200 г/га (100 – 28 грн.) Каскад, Попінг, Вітіс на зерно (1 кг – 60 грн.), чумиза, пайза – злак на зерно, сінаж, сіно, зелений корм, силос 4–5 кг/га (1 кг – 40 грн.); сорго зернове УК-36, 9–10 кг/га (1 кг – 40 грн.); гарбузи: зерновий Голонасінний СХ (100 г – 9 грн.), кормовий Абориген (100 г – 12 грн.); помідори ранні: Ефемер, Ренет, Рейнбоу (5 г – 8 грн.); головатень круглоголовий (100 г – 22 грн.), дев'ясил високий (5 г – 8 грн.), бамія (100 г – 20 грн.), топінсоняшник – гібрид земляної груші (топінамбура) і соняшника на зелену масу, силос, сінаж, трав'яне борошно, випас для свиней (1 кг бульб – 7 грн.).
В.Н. Лозовський,
с. Пузикове, Глобинський р-н, Полтавська обл., 39051,
тел. 8 (067) 918-92-97

...жоржини на зріз. Конверт – каталог.
Неля Вікторівна Кущ,
пров. Плещеєва, 1-а, м. Суми, 40022

...артишок, розмарин, катарантус, калган, фейхоа. Конверт – кольоровий фотокаталог.
С.А. Рябова,
а/с 50, м. Українка, Київська обл., 08720

...саджанці та насіння овочевих, ягідних, рідкісних, екзотичних, лікарських рослин і квітів. Конверт – каталог.
І.П. Шульц,
с. Вільховець-1, Звенигородський р-н, Черкаська обл., 20261

...насіння цінної кормової культури – амаранту. Мінімальне замовлення 100 грамів – 20 грн. плюс поштові послуги, післяплатою.
Ю.М. Євтушенко,
с. Мар'янівка, Карлівський р-н, Полтавська обл., 39522

...саджанці, чубуки винограду. Помірні ціни. Каталог.
Ю.О. Дворовенко,
вул. Гурамішвілі, 11-80, м. Карлівка, Полтавська обл., 39500

...найкращі жоржини (300).
М.А. Бродович,
с. Красна, Надвірнянський р-н,
Івано-Франківська обл., 78451,
тел. 8 (097) 549-30-34

...насіння шпинату Утеуша, кавбузів Велетень, Руж віф д'етамп, кабачків, саджанців чорної смородини, порічок, великоплідної малини Гордість Росії, Краса Росії та інші, чорноплідної малини Тайбері, ожини Агавам, аґрусу, йошти, суниць Маршалл, Люкс та інші. Конверт – каталог.
Дмитро Куліков,
вул. Б. Хмельницького, 12, кв. 5, м. Калуш,
Івано-Франківська обл., 77303,
тел. 8 (03472) 2-05-60

...цибулини гладіолусів.
Л.Х. Березовська,
с. Топчине, Магдалинівський р-н, Дніпропетровська обл., 51132,
тел. 8 (067) 713-01-22 після 18-00

...жоржини на зріз.
Світлана Валентинівна Матвійчук,
с. Стуфчинці, Хмельницький р-н, Хмельницька обл., 31323

...саджанці нових великоплідних, врожайних сортів малини. Ожино-малину Тайбері, смородину; суницю: Ольвія, Королева Єлизавета та інші.
М.М. Макаренко,
с. Любомирка, Олександрівський р-н,
Кіровоградська обл., 27316

...іриси, гладіолуси, лілійники, тюльпани. Конверт – каталог.
Микола Іванович Якименко,
вул. Кірова, 7, с. Червоні Партизани,
Носівський р-н, Чернігівська обл., 17130,
тел. 8 (04642) 3-25-82, 8 (067) 290-01-75

...жоржини, клематис "Віола".

Ірина Іванівна Чорна,
вул. Партизанська, 50, м. Котовськ, Одеська обл., 66300,
тел. 8 (04862) 2-75-19

...актинідії гібридні, жимолость, гумі, чорницю деревоподібну (12 сортів), журавлину садову, магнолії карликові, рододендрони, декоративні кущі та ліани. Конверт – каталог.

М.І. Теребич,
с. Хоросниця, Мостиський р-н, Львівська обл., 81331,
тел. 8 (097) 586-77-95

...цитрусові, тропічні, лікарські та садові саджанці. Конверт – каталог.

А.А. Справцева,
просп. Миру,3-а, кв. 2, м. Чернігів, 14000

...картопля найкращих вітчизняних та зарубіжних сортів (більше 80): Кіранда, Тайфун, Оберіг, Партнер, Міранда, Дельфін, Мірабелла, Джеллі, Святкова та інші. Конверт – каталог.

Надія Денисівна Грисюк,
вул. Жданова, 4, кв. 6, м. Хмільник, Вінницька обл., 22000,
тел. 8 (04338) 2-47-47, 8 (097)765-02-99, 8 (098) 263-05-33,
для затоплених районів знижка 20%.

...велику колекцію елітних томатів (Хамелеон, Царський подарунок, Рожева бегонія, Перцеподібний, Тигровий, Снігопад) будь-якого напрямку – суперранні, великовагові, екзотичні, зимові. Столові солодкі гарбузи зимового зберігання (Амазонка, Румбо, Зоря сходу). Цибулинні квіти. У вашому конверті каталог та одна упаковка насіння супертоматів безкоштовно.

Олександр Миколайович Колодько,
вул. Леніна, 26, с. Хухра, Охтирський р-н, Сумська обл., 42750

...саджанці актинідії, смородини, ірги, кизилу, обліпихи, хеномелесу, суниці садової, вітексу, мурайї, розмарину, мирту, лаванди, будлеї, дейції, спіреї, хости, аралії, купени, солодки, п'ятипалу. Пряні, овочеві, лікарські рослини, квіти садові та кімнатні, декоративні кущі, ґрунтопокривні та багато ін. з великої колекції.

Лідія Іванівна Єлагіна,
вул. Ювілейна, 5, с. Придніпровське, Нікопольський р-н,
Дніпропетровська обл., 53280,
8 (0566)675-066, 8 (095) 382-385-3

...продам дворічні саджанці яблуні на карликових підщепах зимових сортів.

Тел. 8 (097) 342-60-78

...якісне насіння овочів та квітів, газонної трави, міцелій гливи (рос. вешенки) + технологія вирощування. Конверт – каталог.

В. Коваленко,
а/с 176, м. Київ-54, 01054

...оптовий і роздрібний продаж найкращих великоплідних сортів суниць, малини, аґрусу.

Володимир Федорович Нікіпєлов,
вул. Шевченка, 76, с. Тубільці, Черкаський р-н,
Черкаська обл., 19611,
тел. 8 (050) 962-04-18, 8 (0472)34-54-04

...спрей від підшкірного кліща і грибка – арпаліт для птиці, собак, котів.

Василь Царук,
м. Тернопіль, тел. 8 (067) 270-30-60, ICQ:399511098

...фазани: мисливські, золотисті, жовто-золотисті, алмазні, королівські, чорна цесарка. Всі птахи власні.

Андрій,
Хмельницька обл., тел. 8 (097) 514-37-74

...саджанці малини в упаковці. Тільки оптом.

Тел. 8 (050) 580-33-85

...недорого гладіолуси, лілії, тюльпани, клематиси. Безкоштовні інструкції, консультації, каталог – у вашому конверті.

Галина Миколаївна Дейцева,
а/с 23, м. Кременчук-25, Полтавська обл., 39625,
тел. 8 (05366) 68951

...іриси високі бородаті – 275 сортів, півонії – 30 сортів.

Микола Іванович Музичук,
смт Юльївка, Запорізький р-н, Запорізька обл., 70434

...нові можливості! Суперурожай! Унікальний посібник із збільшення врожаю помідорів (3 т з однієї сотки), картоплі (1,5 т з однієї сотки) + посібник "Як з двох соток одержати за сезон до 50000 грн.". Конверт – каталог на 400 технологій.

Г.В. Кот,
а/с 1, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17502

...тюльпани 300 сортів (60 бахромчастих), нарциси, гіацинти, іриси, лілейники. Ціни низькі.

Анастасія Іванівна Базильчук,
а/с 100, м. Київ, 04074

...голландські сорти лілії, велику надранню ромашку.

О.В. Притиковський,
вул. Проектна, 14, м. Чернігів, 14034

...саджанці плодових: яблуні (15); колоноподібні (5); груші (10), персик та нектарин (12), черешні (5), абрикосу (5), смородини, малини, аґрусу, порічок. Вегетативні підщепи та сіянці груші. Реалізація саджанців із складу в м. Вишневе Києво-Святошинського р-ну.

Сергій Петрович Мейта,
тел. 8 (096) 811-36-53

...живці, саджанці комплексностійких сортів винограду, врожайні сорти суниці. Конверт – каталог.

Ольга Вікторівна Пояреля,
просп. Дзержинського,32, м. Донецьк, 83014,
8 (0622) 97-18-57, 8 (095) 380-82-62

...троянди, тюльпани, нарциси. Замовляйте великий кольоровий каталог за телефоном або письмово.

Поліна Олександрівна Козлова,
вул. Свідерського, 45, м. Бахчисарай, Крим, 98403,
тел. 8 (06554) 422-77; 443-98,
8 (050) 972-87-45, 8 (067) 255-68-51

...досвідчений агроном перешле поштою високоприбуткові саджанці кращих апробованих сортів винограду, фундука, мінімальна бандероль 10 саджанців – 15 грн. саджанець, пересилка 20 грн. Попередня оплата.

а/с 26, м. Кіровоград, 25019,
тел. 8 (066) 249-06-35

...багаторічні флокси, айстри, золотарник, елімус, ехінацея, енотера, геленіум, аморфофалюс, диметра, очитки, живучки, хости, медунки, вівсяниця, традесканція, примула, астильба та ін. Декоративні кущі.

Ніна Олексіївна Сергієнко,
вул. Андрющенка, 66, м. Старобільськ, Луганська обл., 92701

...саджанці морозостійкого винограду, актинідії, жимолості, кизилу, айви, гумі, малини, смородини, аґрусу та ін. Декоративні кущі та ліани. Конверт зі зворотною адресою – каталог.

Олександр Федорович Дейцев,
вул. Жовтнева, 137, с. Садки, Кременчуцький р-н,
Полтавська обл., 39764,
тел. 8 (0536) 79-42-10, 8 (066) 222-01-77

... насіння помідорів, перцю, баклажанів; високоврожайні сорти картоплі (55); саджанці смородини (25), порічок (15), аґрусу (18), малини (12), цибулини лілій, кореневища канни (8). Є новинки. Конверт – каталог.

В.Б. Мосціпан,
пров. Чайковського, 8, м. Прилуки, 17502

...рецепт приготування канді для бджіл у домашніх умовах – 15 грн. Методику розрахунку сітьового трансформатора – 20 грн. Брошуру – 200 цінних порад дачникам і городникам, 20 грн.

Роман Миколайович Дячок,
вул. Лесі Українки, 12, с. Журавлівка, Барський р-н,
Вінницька обл., 23025,
тел. 8 (098) 647-04-67

...голландські сорти лілії – цибулини та дітки, гофровані гладіолуси. Конверт – каталог.

С.П. Крищенко,
бульв. Верховної Ради, 10, кв. 18, м. Київ, 02100

...гладіолуси. Конверт з маркою – фотокаталог.

В.І. Пилипенко,
вул. Молодіжна, 14, с. Калайдинці,
Лубенський р-н, Полтавська обл., 37525

Пропоную...

...**кролі** великих елітних порід, багатоплідні (австрійської, словацької селекції).

Володимир Федорович Гордієнко,
м. Вінниця, тел. 8 (097) 308-20-95

...**гладіолуси**. Чудовий фотокаталог у вашому конверті.

М.В. Левчук,
а/с 272, м. Южноукраїнськ, Миколаївська обл., 55001

...шиншили дорослі і молодняк.

смт Голованівськ, тел. 8 (050) 98-205-90

...чистопородних травоїдних поросят породи мангал.

Волинська обл., тел. 8 (097) 640-73-15, 8 (03352) 96-3-35

...насіння суперурожайних іспанських і кращих колекційних сортів помідорів, перцю, стевії медової, лікарських рослин з рецептами та ін. Конверт – каталог.

П.М. Олексюк,
вул. Київська, 12/188, м. Тернопіль, 46023

...ПП "Трояндова республіка" пропонує саджанці троянд усіх груп (колекція 400 сортів-призерів), сіянці шипшини, дерева, кущі, живці троянд. Самовивіз. Ціна договірна.

Одеська обл., тел. 8 (04855) 66-331, 8 (097) 275-24-22

...насіння і саджанці звичайних, нових, рідкісних культур та квітів з власної колекції, понад 900 найменувань. Конверт з марками на 1 грн. 45 коп. – об'ємний каталог.

О.І. Джус,
с. Малі Крушлинці, Вінницький р-н, Вінницька обл., 23242

...високоякісний садивний матеріал винограду з колекції понад 150 сортів, є новинки, можливий гурт. Два пробні саджанці популярних Аркадії та Кодрянки з витратами на пересилку – 25 грн.!

Засоби захисту та стимулятори (гетероауксин, гіберелін тощо). Конверт – каталог.

Володимир Костянтинович Мерцалов,
а/с 1 – Тандем, м. Оріхів-2, Запорізька обл., 70502, тел. 8 (06141) 420-10

...ириси (500 сортів), лілійники (100).

Каталоги висилаю поштою у ваших конвертах, розміщую на сайті www.sadcvetov.kiev.ua, та CD-дисках вартістю 35 грн. (1800 фото).

Людмила Василівна Трошкіна,
а/с 21, м. Васильків-6, Київська обл., 08606, тел. 8 (067) 952-37-32, 8 (04471) 2-24-95

... найурожайніші і найневибагливіші сорти суниці і малини. Ожину, смородину, аґрус. Конверт – каталог.

О.А. Крохмаль,
с. Соснівка, Олександрівський р-н, Кіровоградська обл., 27322

...картоплю тільки найновіших, найврожайніших, найсмачніших сортів української та зарубіжної селекції. Всі пройшли найсуворіший відбір і вирощені на півночі України з весняного та літнього садіння. Реалізація поштою та на місці гуртом і вроздріб. Смородину, малину, квасолю та ін.

О.П. Іллющенко,
а/с 61, м. Прилуки, Чернігівська обл., 17500, тел. 8 (066) 712-06-90

... квіти: жоржини, лілії, іриси, гладіолуси, тюльпани, нарциси, крокуси. Велика колекція. Безкоштовно вишлемо чудовий кольоровий фотокаталог. Від вас – підписаний конверт.

В.А. Головко,
вул. Потьомкіна, 45, с. Олексіївка, Арбузинський р-н, Миколаївська обл., 55333

...картоплю найкращих сортів (35): Беллароза, Бонус, Повінь, Слов'янка, Червона рута, Рокко... Насіння помідорів – найрізноманітніші сорти (багато новинок). Інші овочеві та лікарські культури. Каталог у вашому конверті.

О.А. Горбач,
вул. Гагаріна, 18, м. Сарни, Рівненська обл., 34503, тел. 8 (096) 467-63-00

... цибулини лілій: ОТ – гібриди, ЛО – гібриди, ЛА – гібриди, азіати, орієнтали на зріз, озеленення, вигонку. Новинки, якість. Конверт – каталог.

Лідія Володимирівна Петрусенко-Касимова,
вул. Шевченка, 77, смт Голоби, Ковельський р-н, Волинська обл., 45070

...саджанці, клонові підщепи та живці для інтенсивних карликових садів.

П. Медолиз,
вул. Урбайліса, 9, м. Умань, 20300, тел. 8 (04744) 3-09-86, 8 (097) 261-36-23

...після 12 років випробувань у колекції відібрані тільки найкращі: суниця садова Королева Єлизавета – постійного плодоношення, ягода дуже велика, щільна, солодка, запашна. 100%-на приживлюваність незалежно від кліматичних зон – початківцям практична допомога! Щороку новинки: малини (13), смородини (31), яблунь (20), суниці садової (12), (Ельсиноро, Клері...).

Сергій Анатолійович Хохлов,
вул. Погранична, 4, м. Красний Луч, Луганська обл., 94504, тел. 8 (067) 398-41-80

...насіння фітофторостійких помідорів.

Олена Михайлівна Сахарнова,
м. Харків, тел. 8 (067) 993-56-07, 8 (057) 312-03-66

...саджанці кращих сортів винограду оптом та вроздріб.

Тел. 8 (067) 980-91-98

... саджанці, чубуки винограду. Конверт–каталог.

Е.М. Олефір,
вул. Авраменка, 18-84, м. Запоріжжя, 69120, тел. 8(0612) 67-49-53, моб. 8(066) 772-58-89

...50 сортів гіацинтів, крокуси, нарциси, іриси, лілейники. Конверт – каталог.

В.В. Литвин,
вул. Щорса, 7/9, кв. 53, м. Київ, 03150

...найкращі сорти суниці: Ольвія, Розана, Веселка, Королева Єлизавета, Морський пейзаж та інші. Великоплідну малину, аґрус, смородину, порічки, ожину. Опт, роздріб. Конверт – каталог.

Юлія Володимирівна Коміренко,
вул. Леніна, 399, с. Мошни, Черкаський р-н, Черкаська обл., 19615, тел. 8 (0472) 30-29-28, моб. 8 (097) 575 -77-81

...хризантеми високорослі та карликові (50 сортів) – 10 грн., хости (30 сортів) – 25 грн., бругмансія (кремова і жовта) – 20 грн. Конверт – каталог.

Марія Романівна Медвецька,
пр. Підкови, 6, м. Ходорів, Львівська обл., 81750, тел. 8 (097) 2245-69

...вирішення всіх проблем у господарстві, додатковий заробіток.

а/с 10, м. Городня, Чернігівська обл., 15100

...фіточаї. Вигрібні ями без викачування, очистка каналізаційних труб. Як назавжди зняти окуляри та поліпшити гостроту зору без медикаментів. Мурайя, фейхоа, лавр, жимолость, кокосовий ґрунт, каліфорнійський черв'як, чайний, кефірний гриб, морський рис, глива, печериці, боровик, шиітаке, опеньки, маслята, сухі лікарські трави, виноград, картопля садивна. Плоскоріз Фокіна. Книги. СД диски-відео на всю продукцію.

Борис Олександрович Карпич,
а/с 32, м. Харків, 61052

...укорінені живці хризантем кулеподібної форми, з діаметром куща 30–80 см, корейської дрібноквіткової та гібриди. Конверт – каталог.

Надія Миколаївна Кутова,
вул. Леніна, 67, с. Колонщина, Макарівський р-н, Київська обл., 08032

...насіння, саджанці: помідори, чуфа, арахіс, ківі, гранат, малина, безвуса суниця; спірея, дейція, кампсис, метасеквойя, рудбекія, жимолость...

Олег Васильович Грогуль,
вул. Мічуріна, 18, кв. 27, м. Козятин, Вінницька обл., 22100

розрізуємо на чотири частини. Гриби нарізуємо великими шматочками, а якщо гриби маленькі, то навпіл. Огірки нарізуємо маленькими кубиками. Коли все підготуємо, виймаємо з холодильника форму з охолодженим желе, викладаємо на нього варену рибу, на рибу – огірочки та шматочки яєць, знову огірочки, якщо залишилися, а на них шматочки грибів. Все це заливаємо соусом. Ставимо в холодильник, щоб заливне охололо.

Перед подаванням до столу блюдо слід обгорнути рушником, замоченим у гарячій воді і перекинути заливне на кругле пласке блюдо. Навколо заливної риби викласти віночком зелений салат, політий тоненькою цівочкою майонезу.

***

Шановна редакціє "Дім, сад, городу"! Хочу запропонувати читачам журналу рецепти приготування страв до Різдва.

Боділ Валентина,
с. Ждани, Лубенський р-н, Полтавська обл.

Кутя різдвяна

Треба мати: 400 г пшениці, по 1 склянці маку, меду і родзинок, 0,5 склянки волоських горіхів, 0,5 літра кип'яченої води, щоб розтерти мак.

Пшеницю перебрати, промити і зварити у воді до готовності. Мак перебрати, залити кип'яченою водою і настояти протягом однієї години. Воду злити, а мак добре розтерти, доливаючи окріп. Потім додати подрібнені ядра волоських горіхів, мед, родзинки. Пшеницю охолодити і тільки потім усе змішати. До куті, згідно з традицією, подають узвар.

Для узвару треба мати: по 100 г сушених яблук, груш, вишень, слив, 50 г родзинок, 2 л води, 300 г меду.

Сухофрукти заздалегідь перебрати і старанно промити. Покласти в каструлю, залити водою, додати мед, накрити кришкою і варити протягом трьох годин. Поставити узвар у холодне місце, щоб настоявся.

Пиріжки з грибами

Треба мати: 7 склянок борошна, 2,5 склянки молока, по 2 столові ложки масла і цукру, 2 яйця, 400 г жиру, 40 г дріжджів, 1 чайну ложечку солі.

Приготувати тісто способом опари. З готового тіста сформувати маленькі булочки, поставити в тепле місце, щоб підійшло, потім розкачати у круглі пласти, на які викласти грибну начинку. Краї защепнути, надавши пиріжкам форму човника. Пиріжки поставити в тепле місце на 15 хвилин, після чого обсмажити їх на пательні в олії. Ці пиріжки можна випікати і в духовці, виклавши на деко, але у цьому випадку треба замісити трохи крутіше тісто.

Для начинки для пиріжків треба мати: 50 г сушених грибів, 3 столові ложки олії, 2 цибулини, 1 чайну ложечку борошна, сіль, перець за смаком.

Сушені гриби треба добре промити і варити, поки вони не стануть м'якими. Варені гриби відкинути на сито і промити холодною водою, після чого дрібно порізати або пропустити через м'ясорубку. Подрібнені гриби підсмажити на олії і з'єднати з підсмаженою цибулею і борошном. Сіль і перець кладемо за смаком. При бажанні до начинки можна додати 1 склянку вареного рису.

Різдвяне "золоте порося"

Треба мати: 1кг картоплі, 300 г м'ясного або печінкового фаршу 1 сирий жовток.

Картоплю почистити і зварити густе пюре. Лист застелити фольгою і викласти на нього половину теплого пюре у формі трикутника. Викласти другу половину пюре так, щоб воно повністю накрило начинку. Руками надати пюре форму поросяти. Потім виліпити вушка, ніжки, хвостик, а замість п'ятачка приліпити шматочок копченої ковбаси, з горошин перцю зробити очі. Фольгу згорнути і проколоти в кількох місцях, щоб під час випікання "порося" не розтріскалось. Страву запікати в духовці 30 хвилин. За 5 хвилин до готовності фольгу розгорнути і змастити "порося" жовтком.

ПІДСУМКИ КОНКУРСУ "ГОСПОДИНЯ – 2008"

Шановні читачі журналу!

Конкурс "Господиня-2008" закінчився. Редакція журналу щиро вдячна за участь у конкурсі, за чудові рецепти, надіслані на адресу журналу. На жаль, за браком місця у журналі, ми мали змогу ознайомити читачів тільки з частиною рецептів.

За рішенням журі на чолі з головним редактором журналу М.І.Халимоненком переможцями визнано:

ПЕРША ПРЕМІЯ – Марія Наконечна,
м. Червоноград Львівської області ("ДСГ" №7).

ДРУГА ПРЕМІЯ – Світлана Анатоліївна Пацук,
с. Сновське Щорського району.
Чернігівської області (ДСГ" №4).

ТРЕТЯ ПРЕМІЯ – Момотюк Тамара Василівна,
с. Росошани Кельменецького району
Чернівецької області ("ДСГ "№11).

ЗАОХОЧУВАЛЬНІ ПРЕМІЇ:

1. **Боділ Валентина,** постійна активна дописувачка журналу, с. Ждани Лубенського району Полтавської області (ДСГ № 10).

2. **Нечипорук Ніна Олексіївна,** мати п'ятьох дітей та бабуся 12 онуків, с. Франківка Чорнобаївського району Черкаської області (ДСГ" №10).

Переможці нагороджені передплатою на журнал "Дім, сад, город" на 2009 рік та одним із додатків до нього, набором насіння овочів та квітів.

Конкурс "Господиня" продовжується в 2009 році!

Просимо читачів надсилати до редакції не тільки рецепти, а й короткі відомості про себе, бажано додавати фотографії. Чекаємо на ваші листи.

До різдвяного столу

Салат "Спокусливий змій"

Треба мати: дві картоплини, зварені зі шкірочкою, 2 плавлених сирки, банку консервованих сардин в олії.

Картоплю зварити, охолодити і натерти на тертушці. Плавлені сирки також натерти на тертушці. З'єднати, додати часник та майонез за смаком і вимісити до однорідної маси. Мокрим ножем скатати ковбаску у вигляді змії. Майонезом намалювати візерунок уздовж ковбаски. Навкруги змії викласти зелені листочки салату, кропу, петрушки. Біля змії викласти зміїні яйця, які робимо так: перетираємо три варених жовтки з маслом або маргарином у пропорції 1:1. Формуємо кульки і обкачуємо їх у трьох дрібно перетертих білках.

Салат простий, але у гостей користується успіхом.

Салат із копченої риби та овочів

Треба мати: 300 г білоголової капусти, 100 г яблук, 100 г брюссельської капусти, 100 г моркви, 200 г копченої риби, сік одного лимона, 100 г майонезу, зелень петрушки, сіль за смаком.

Білоголову капусту нашинкувати, змішати з подрібненою брюссельською капустою, яблуком, морквою і маленькими шматочками риби. Салат заправити майонезом, вимішати, покуштувати і в разі потреби додати сіль за смаком. Зверху салат прикрасити зеленню петрушки.

Салат із цибулі та хамси

Треба мати: 500 г ріпчастої цибулі, 150 г копченого сиру, 4 круто зварених яйця, 3 столові ложки оливкової олії, сік з двох лимонів, 1 столову ложку каперсів (продаються готові), 10–15 оливок, 10–15 очищених рибок хамси, 1 пучечок зеленої цибулі, перець мелений та духмяний кладемо за смаком у рівних частинах.

Цей салат треба готувати за добу до подавання до столу.

Цибулю очистити, помити і нарізати тоненькими кружальцями, після чого розділити на кільця. Додати дрібно посічену зелену цибулю, оливкову олію і проціджений лимонний сік. Усе скласти у банку з кришкою і поставити на добу у холодильник.

Дістати із холодильника не раніше як за тридцять хвилин перед подачею до столу. Викласти у глибоку салатницю, додати каперси, оливки без кісточок, розрізану навпіл хамсу і нарізаний кубиками сир. Додати за смаком перець і перемішати. Солити салат не треба, адже риба солона. Зверху салат прикрасити шматочками круто зварених яєць.

Риба заливна з гарніром

Треба мати: 1 кг риби (короп або іншу), 2 круто зварених яйця, 10–15 якомога менших маринованих огірочків, 1 банку консервованих білих грибів, столову ложку желатину, по 1–2 цибулини, морквини, лаврових листочків, чорний перець горошком, сіль.

Для соусу треба мати: 50 г борошна, 50 г вершкового масла, 2 склянки рибного бульйону, 0,5 склянки білого столового вина, 1 столову ложку желатину, сіль.

Рибу чистимо, виймаємо потрушки, відділяємо філе від кісток, риб'ячу голову, плавники і хвіст складаємо у каструлю, заливаємо 4–5 склянками холодної води, додаємо цибулю, моркву, лавровий лист, потовчений чорний перець, солимо за смаком. Ставимо варити на помірному вогні, накривши кришкою. Варимо до тих пір, поки кістки не стануть м'якими. Проціджуємо бульйон через сито, накрите марлею, переливаємо в чисту каструлю, даємо закипіти, опускаємо в киплячий бульйон шматочки рибного філе. Вогонь зменшуємо до мінімуму. Бульйон не повинен кипіти, інакше риба розвариться. Витримуємо рибу в окропі 15–20 хв., а потім обережно виймаємо шумівкою і охолоджуємо. Желатин заливаємо двома столовими ложками холодного рибного бульйону і потім на водяній бані желатин розчиняємо. Бульйон знову проціджуємо, даємо йому закипіти, вливаємо желатин, розмішуємо і доводимо до кипіння. Одразу ж знімаємо з вогню і охолоджуємо. Коли желе перестане бути зовсім рідким, беремо форму для заливної риби і наливаємо рідину на 1–2 см. Ставимо форму в холодильник, щоб желе було міцним, і тільки потім обливаємо желатином стінки форми і знову ставимо в холодильник.

А тим часом готуємо соус. Масло розтираємо з борошном на гарячій сковороді. Солимо і розводимо рибним бульйоном. Сковороду знімаємо з плити і добре розтираємо суміш. Знову ставимо на вогонь. Безперервно помішуючи, даємо закипіти і розводимо вином. Знову ретельно вимішуємо, вливаємо желатин, попередньо розмочений у воді. Ще раз ставимо сковороду на вогонь і вимішуємо до тих пір, поки желатин повністю розчиниться в соусі. Яйця

ливий вітамін С, що допомагає за стресів, а спеку можна вважати таким стресом.

Якщо у тварин є вигул, необхідно подбати про тінь. Коли ж кущі не дають тіні, можна виготовити прості накриття від сонця.

За утримання курей у приміщенні, слід забезпечити гарну вентиляцію, аби температура залишалася оптимальною. За всіх умов необхідно уникати протягу.

Небажане висиджування

Іноді виникає неприємність через небажане висиджування курей. Це явище з'являється, зазвичай, у тих порід, які не призначені для висиджування.

За необхідності виведення курчат, раннє висиджування бажане. Рекомендується починати висиджування у березні або квітні, аби використати найсприятливіший час для виходжування курчат. Якщо є можливість вибору, то краще вибрати для цього середньоважку птицю. Це вигідніше, ніж легкі породи, бо середньоважка птиця покриває кілька яєць.

Важливо своєчасно розпізнати схильність курки до висиджування яєць. Звертає на себе увагу в цьому разі їхнє постійне прагнення сидіти й кудахкати. Їх не можна просто залишати на увесь день у гнізді, необхідно також чимало часу для відвикання, і вони "випадають", як несучки.

Існує простий засіб для відвикання. Квочку садовлять до "килимка" відвикання. Він складається тільки із дроту й брусків, його підвішують так, щоб квочка бачила інших курей. Квочка не може знайти тут ні теплого місця, ні достатньо теплого повітря, яке надходить знизу. Ця охолоджувальна дія відбиває у неї бажання сидіти на яйцях.

Одночасно не слід годувати квочку тільки багатим на білки кормом (борошном для несучок), залишаючи багато води. Через кілька днів бажання висиджувати курчат зникає, і вона знову починає нестися.

Передчасна линька

Передчасна линька теж може стати причиною порушення циклу яйцекладки. Дуже неприємна шийна линька, яка негативно впливає на несучість. Вона виникає з різних причин, наприклад, неспокій у приміщенні, зміна корму, нестача води й світла. Линька кількох курей одночасно, тоді як їхні інші однолітки регулярно несуться, свідчить про передчасну втому птиці. Отож, усе поголів'я потребує уваги упродовж періоду кладки яєць і курей, які не несуться, слід вилучити, бо вони тільки пригнічують поголів'я і використовують корм, тоді як інші несуться тривалий час і зрідка призупиняють кладку.

Гарні й погані несучки

Аби відрізнити гарних несучок від поганих, існує кілька ознак. Якщо вони вам відомі і ви вже маєте певний досвід, то ці ознаки допоможуть підтримати несучість курей на високому рівні. За цими якостями відбираються також кури на забій.

Зовнішній вигляд однієї курки або всього поголів'я дає деякі відомості. Якщо хочуть відсортувати окремих поганих несучок, їх необхідно взяти в руки й перевірити за певними ознаками.

Живіт несучки розташований у нижній частині тулуба. Він має бути великим і м'яким, як губка.

Важливо, щоб простір між ногами курки був еластичним і м'яким. Ця відстань має бути такою (її можна виміряти пальцями), щоб там умістилося 2–3 пальці; все залежить від товщини пальців і величини курки. Ноги мають бути по можливості поставлені прямо й не "вказувати всередину", як кліщі, щоб яйце щодня виходило тут назовні.

Відстань між місцем яйцеклада й вістрям грудини вказує на дані несучки. Ліворуч: гарна несучка, велика відстань. Праворуч: погана несучка, невелика відстань.

Вимірювання відстані між місцем яйцеклада й вістрям грудини (ліворуч) і між ногами (праворуч).

Гачком виловлюють окрему птаху з поголів'я.

Друге важливе зауваження: відстань між основою ноги й основою грудини вже від природи ширша не менше як на палець, тому за здатності живота розтягуватися від кладки вона становить 3–4 пальці.

Коли курка перестає нестися, змінюються і зовнішні ознаки. Живіт після кладки стає твердішим, поступово втягується. Існують також "обманщики", які мають належний вигляд, у них червоний гребінь і гортанні гребінці, жовті ноги й гладеньке оперення, але вони ніколи не будуть нестися. Живіт у них маленький і твердий. Але такі кури трапляються рідко.

Птахівник сам вирішує: тримати далі курей, які не несуться, чи забити їх. Зазвичай, курей, що раніше строку припинили нестися, вибраковують. Якщо ж усе поголів'я зменшило несучість і причина відома, і якщо це неприродна линька, необхідно вжити необхідних заходів, тобто дати вітаміни або лікувати їх медикаментами. Іноді краще позбутися усього поголів'я і завести молоде. Трапляється, що кури несуть яйця з подвійним жовтком. Частіше це буває у молодих несучок. Це відбувається, коли два жовтки одночасно або відразу один за одним виходять із яєчника й покриваються разом шаром білка в яйцепроводі, а потім і шкаралупою. За затримки появи на світ такого яйця може статися запалення яйцепроводу або його випадання. Це можна помітити по брудному опереннюбіля анального отвору. Таку птицю варто забрати від інших курей і годувати кормом, який містить мало білків. Часто таке явище нормалізується саме собою.

Вилов курей

Ловити окрему курку або все поголів'я треба дуже спокійно, щоб птиця не злякалася й не розбіглася, розмахуючи крильми. Рухатися необхідно спокійно, аби уникнути стресового стану птиці. Одну курку зручно ловити гачком для лову, яким курку захоплюють за ногу й повільно тягнуть до себе. Для лову кількох курок використовують раму для лову, яка складається з багатьох рухомих, зв'язаних між собою рамок із дроту. За їхньою допомогою зганяють курей усіх разом і найкраще до якого-небудь кута курятника, а звідти їх можна брати окремо. Варто стежити, щоб птахи не задушили одне одного.

Несучки дуже чутливі й легко піддаються стресу, на який вони відповідають зниженням несучості.

З німецького досвіду підготувала ***Галина Коваленко***

Як забезпечити високу продуктивність курей

Несучість

Безумовно, несучість курей залежить від належного утримання, поживного годування та здоров'я птиці. Всі ці чинники однаково важливі й мають вирішальне значення. Якщо хоч одна ланка з цього ланцюга послаблюється, несучість завжди зменшується.

Початок кладки

Молода птиця, якщо не виникає ніяких ускладнень, дозріває для кладки яєць у віці 22–24 тижні і починає нестися. Спочатку це дрібні яйця масою близько 45 г залежно від породи. Яйця молодої несучки дуже високо цінуються знавцями, оскільки жовток у такому яйці більший і яйця дуже смачні. Маса яєць швидко збільшується і досягає маси нормальних яєць 55–60 г. Несучки, котрі з якихось причин почали нестися раніше, ніж подорослішали, тривалий час несуть дрібні яйця.

Тому необхідно стежити, щоб курка починала класти яйця не надто рано й щоб вона мала достатню масу тіла. У середньоважких курей маса має досягати 1400 г. Це лише приблизна вихідна цифра.

Планування періодів кладки

Хто хоче систематично одержувати від свого стада яйця для продажу, повинен одержувати їх цілий рік.

Щоб цього домогтися, має сенс придбати кілька партій молодих курей з певним віковим проміжком. У той час, як старші несучки кладуть лише великі яйця, наступна партія курей тільки починає нестися.

Для продажу доцільно відбирати яйця різної величини, а не тільки великі або дрібні.

Зрозуміло, що в приміщенні з великим поголів'ям старших та молодших курей слід утримувати окремо з гігієнічних міркувань. Тим самим з'являється можливість під час зміни партії або продажу старших курей ретельно вичистити й продезінфікувати курятник.

Зазвичай, несучок, якщо це не кури на розведення, варто утримувати не більше року. Індивідуально такий термін можна продовжити до 16 місяців.

Зниження несучості

Після того як кури припинили нести яйця, вони стають чудовим продуктом для страв. Особливо гарні кури середньоважких порід через їхню більшу масу й кількість жиру.

З віком несучість знижується і на тілі курей збільшується шар жиру, шкаралупа яєць стає пористою, з'являється багато надколених яєць. Якщо несучість поголів'я курей знижується на 50%, його краще використати для приготування страв.

Крива продуктивності та облік яєць

Несучість поголів'я може бути представлена у вигляді кривої продуктивності, яка з невеликими відхиленнями завжди повинна мати однаковий вигляд. Спочатку ця крива піднімається дуже швидко від 0 до 80–90%, на кілька тижнів залишається на цьому рівні, щоб потім повільно опуститися. Чим повільніше спадання, тим краща несучість.

Для птахівника незалежно від того, має він багато чи мало курей, завжди корисно вести письмовий облік. Це дає йому чітку картину несучості курей.

Освітлення

Природні паузи в несучості (линька) за домашнього утримання курей пояснюються тривалістю дня у кожну пору року. Програма освітленості регулює рівномірність продуктивності курей у будь-яку пору року. Вона вирівнює для птахів тривалість світлового дня навесні, влітку та взимку.

Світло через око впливає на гіпофіз (придаткову залозу мозку), збуджує виділення гормонів, які у свою чергу збуджують діяльність яєчників. Збільшення споживання корму й води також сприяє кращій несучості. Необхідно наступне: за досягнення зрілості курей тривалість світлового дня (10–12) годин збільшують щотижня на 15–20 хвилин, аж поки воно досягне 15 годин. Збільшення тривалості світлового дня понад 16 годин не рекомендується. Кожну програму освітлення нескладно здійснити за допомогою реле (таймера), який вимикають 1 раз на тиждень.

Дуже просто організувати програму освітлення у курятниках без вікон. Тут збільшення "світлового дня" вранці або ввечері здійснюють, як зазвичай і відповідно до віку птахів. Трохи складніше це зробити в приміщенні з вікнами. Слід розраховувати кількість денного світла так, щоб кури змогли йти на нічний спокій із сутінками, аби заощадити на освітленні. А це означає, що враховується додаткове освітлення у ранні ранкові години. Наприклад, за тривалості освітлення 14 годин і настанні вечірніх сутінок о 17-й год, увімкнути освітлення необхідно о 3-й годині ранку. Відтак варто мати на увазі, що за зменшуваного світлового дня враховується ранковий час, на який день стає коротшим увечері.

Середніми показниками для приміщень з вікнами можна вважати план освітлення, наведений у таблиці. Дані розраховані на середньоєвропейський час. Для літнього часу в березні та вересні необхідно додавати й відповідно віднімати одну годину. Переходи мають бути поступовими, змінюватися на 15 хв. на тиждень. У темні й мрячні дні рекомендується залишати світло увімкненим цілий день.

План освітлення

	Освітлення	
	Увімкнути	Вимкнути
З 15 серпня	5.00	5.30
вересеня	4.00	6.30
жовтеня	3.00	7.30
листопада	2.00	8.30
грудня	1.30	9.00
січня	2.00	9.00
лютого	3.00	8.00
березня	4.00	7.00
До 15 квітня	5.00	6.00

Якщо кури вже почали нестися, у жодному разі не можна зменшувати освітлення у часі. Наслідком можуть стати линька й припинення яйцекладки.

Порушення ритму яйцекладки

Якщо за систематичного заповнення даних кладки яєць птахівник помітить, що кількість яєць раптом зменшилася, він може бути впевнений: щось не в порядку. Наприклад, кури недостатньо забезпечені водою або можлива причина – якась хвороба. Він тоді зможе швидко організувати допомогу. Тривала літня спека може бути причиною зниження яйцекладки. Допоможуть вітаміни, які зміцнюють опірність організму птиці. Особливо важ-

120 см. Слід подбати, щоб майданчик і сходові марші опиралися на міцний фундамент. За необхідності ґанок роблять з огорожею, а для високого ґанку встановлюють поручні уздовж сходового маршу. При цьому висота їх має бути такою, щоб з ґанку випадково не впали маленькі діти, якщо такі є.

Це мінімальні розміри ґанку. Однак визначаючи його габарити, радимо врахувати, що інколи найкращою прикрасою будинку може стати просторий ґанок більшого розміру з лавою або ґанок-галерея.

Кілька корисних порад

Матеріали. Якщо вирішили побудувати ґанок з дерева, то вам знадобиться сосновий брус перетином 12 х 12 см, кілька дощок товщиною 4–5 см для крокв, навісу й балок підлоги, дошки для сходового майданчика й сходів, а для бічних стійок і поручнів – брус перетином 5 х 7 см.

Популярний нині граніт чудово пасує і для класичного стилю ґанку, і для стилю хай-тек. Безумовно, матеріал доволі дорогий, однак він має чимало переваг і головне – прослужить господарям не менше 100 років. Для спорудження вертикальних поверхонь можна використати полірований граніт, а для горизонтальних – фактурні плити, які попередньо піддають спеціальній обробці.

Навіс над ґанком слід накрити тим самим матеріалом, що й основну частину будинку. Найкраще, коли будинок і ґанок споруджують одночасно. Тоді можна закласти під них загальний фундамент, щоб ґанок не деформувався й "не відійшов" від основної частини будівлі. Якщо ж прибудувати ґанок ви вирішили вже після закінчення будівництва своєї оселі, краще зробити окремий фундамент, дотримуючись тієї ж глибини закладання, що й під будинком.

Підлога. Як зазначалося вище, важливим елементом ґанку є оздоблювальні матеріали. Тож у сучасних забудовників є всі можливості, аби для кожного стилю підібрати свою власну "підлогу" ґанку. Щоправда, при цьому необхідно обов'язково враховувати, що зимові морози можуть зробити невідповідний матеріал слизьким і небезпечним для мешканців будинку. Окрім того, матеріал повинен бути міцним і довговічним.

До речі, сучасні технології пропонують досить гарні, але доволі демократичні за ціною матеріали. Так, кам'яний "килим" на основі сучасних полімерів здатний надати шляхетного та солідного вигляду вашому ґанку. Це зовсім безпечний, довговічний матеріал, що вирізняється високою міцністю. Серед домовласників популярний також інший штучний матеріал – керамограніт. Однак, у кліматичних умовах деяких регіонів бажано використовувати спеціальні технології укладання цього матеріалу, аби збільшити строк його придатності.

Сходи. Зазвичай, ґанок має дві або більше сходинок, адже висота підлоги першого поверху, як правило, становить від 30 до 90 см від землі. А сам ґанок роблять нижче рівня підлоги на 3–6 см, з невеликим ухилом від зовнішньої стіни – для стоку води.

У дерев'яних сходах опорою для сходинок слугують товсті бічні пластини, які називають "тятивами". У них видовбують гнізда, на які опираються дерев'яні сходинки. Висоту сходинок закладають із розрахунку 15–18 см, ширину – 27–31 см.

Кожна сходинка повинна мати невеликий звис у вигляді заокругленого валика, а ширина майданчика обов'язково дорівнювати або перевищувати ширину сходового маршу, але бути не вужчою 1,2 м.

Насамкінець зазначимо, що регулярно на ринку з'являються нові будівельні та оздоблювальні матеріали, які розширюють можливості архітекторів і дизайнерів у будівництві й оформленні як індивідуального житлового будинку загалом, так і ґанку зокрема.

На представлених у статті фотографіях – різні варіанти оформлення ґанку, які підтверджують, що практичність може й повинна поєднуватися із красою. Так, простий і стильний ґанок додасть закінченості всьому ансамблю будови. Коване огородження для ґанку й оригінальні ковані ґрати на вікнах дачного будиночка – також відмінний вибір! Природа не втратить для вас своєї принадності, якщо любуватися нею навіть у дощовий і похмурий день із накритого навісом дерев'яного ґанку, що надає будинку неповторного колориту. І, звичайно ж, обплетений кучерявими рослинами ґанок, як ніщо інше, додасть справжнє зачарування всьому вашому будинку.

Сподіваємося, що надані у цій статті поради допоможуть читачам у вирішенні проблем оформлення вхідної частини свого індивідуального житлового будинку, а саме – ґанку.

К. Василенко

Будинок починається з ґанку

І справді, красивий парадний вхід може прикрасити фасад навіть похмурої і нудної на вигляд будівлі. Варіантів конструкцій і оформлення ганків – безліч. Тому це чи не найкраще місце для реалізації фантазії забудовника...

Залежно від ландшафту, підручних матеріалів, функцій, які має виконувати ганок, у різних народів за багато століть сформувалося своє ставлення до цієї частини будівлі. Так, у стародавніх слов'ян ґанок уважався істотною частиною будинку. Часто його розташовували збоку від головного фасаду. Вхід дуже зручно зв'язував і з вулицею, і з городом. На такому ґанку дорослі відпочивали, зустрічалися із сусідами, а діти гралися. На ґанку було прийнято урочисто зустрічати гостей. Різьблені деталі стійок, елементів покрівлі, огорожі власноруч виготовлені самим господарем або замовлені у майстрів, слугували, так би мовити, прелюдією до внутрішнього оздоблення самого будинку. Минули часи, змінилася мода, з'явилися нові будівельні матеріали, але й нині оздобленню ганку господарі приділяють належну увагу, тож він дедалі більше стає справжньою прикрасою будинку.

Вибираючи проект

Власне, сам ганок – це розташовані перед входом до будівлі сходи, їх опорна частина, навіс над нею, огородження, що підтримує навіс стовпами або кронштейнами.

Однак, щоб його побудувати, спершу потрібно зробити креслення-проект. Тоді забудовнику легше буде усвідомити, як ганок виглядатиме й поєднуватиметься з архітектурою самого будинку, скільки матеріалу доведеться придбати для його будівництва. Хоча, за бажанням господарів, можна скористатися чисто утилітарним варіантом – побудувати сходи, що вестимуть до вхідних дверей будинку. Але якщо ви мрієте не лише про зручність, а й про красу, не варто заощаджувати на деяких архітектурних "надмірностях" – козирок, що захищатиме від дощу, різьблені балясини, гарні поручні тощо.

Головне – стиль і надійність

Для багатьох з нас будиночок у старовинному українському селі асоціюється з білими віконечками, уквітчаним подвір'ям і, звичайно ж, невеликим ґанком із скрипучими дерев'яними східцями. Та нехай цей романтичний образ залишиться прикметою старовини, бо нині власники присадибних ділянок віддають перевагу іншому – сучасному і респектабельному ганку.

Нині в індивідуальному житловому будинку ґанок має відповідати двом головним вимогам. По-перше, стилістично поєднуватися з архітектурним виглядом усього будинку. По-друге, бути надійним і безпечним. А ще слід завжди пам'ятати, що саме тут гостям відкривається світ господарів будинку, їхній стиль і спосіб життя.

Тож обираючи варіант ганку, необхідно враховувати, що для будинку з цегли або каменю більше підходить ґанок із кам'яними або бетонними сходами. Колони, що підтримують дах, краще викласти з цегли чи каменю або виконати з металу. Інколи такий ґанок прикрашають кованим металом.

Для обштукатуреного будинку краще підійде ганок, виготовлений із залізобетону й пофарбований у тон стін.

Різьблені колони й витончені лиштви нагадують про давні уподобання слов'ян. Такі ґанки нерідко накривають дахом із дерев'яної черепиці. Сучасні будинки з пиляного бруса можуть мати ґанок із грубуватих, великих деталей.

Не забувайте про розміри!

Якщо форму й матеріали для будівництва ґанку добирають, виходячи з архітектурного вигляду будинку, то щодо його розмірів існують певні норми. Так, ширина ґанку має бути не менше полуторної ширини вхідних дверей. Оптимальна ширина сходів 27–30 см, висота – 15 см, а довжина не менше